

Приморске новине

ЛИСТ ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

ГОДИНА VII • БРОЈ 138. • 22. НОВЕМБАР 1978.

ЦИЈЕНА 2 ДИНАРА

СВЕЧАНО ПРОСЛАВЉЕН ДАН ОСЛОБОЂЕЊА ОПШТИНЕ БУДВА

ТРИДЕСЕТЧЕТИРИ ГОДИНЕ БОРБИ У СЛОБОДИ

На свечаној сједници Скупштине општине Будва, одржаној 22. новембра у новој згради Основне школе „Стјепан Митров Љубишић“ поводом дана ослобођења овог краја, реферат „Тридесетчетири године у слободи“ поднёо је Предраг Ђулафић председник Скупштине општине, који је, између остalog, рекао:

У свијетлој, борбама ботаго и побједама украденој историји наше народе и народности постоји много значајних датума — њих се с поносом сјећају наши радињи људи и грађани, који су својом крвљу, и крвљу своје краји, допринојели њиховом стварању и њиховој непоновљивој лепоти. Такви су — назовимо их тако без бојазни да ћемо погријешити — и дани — међаши: данашњи дан, 22. новембар — Дан ослобођења наше општине, и 29. новембар — рођендан наше самоуправне социјалистичке домовине. Први прослављамо у знак сјећања на онај дан 1944. године, када је, послије четврогодишње борбе, стигла на ову обалу вјековима сањана слобода за коју је овај крај одњивио и свенародној борби поклонио чете јунака и прегалаца. Они су, одазивајући се позиву друга Тита, у бригадама узданцима, народним миљеницима и ослободитељцима, ковали братство и јединство и уградили своју младост у величествену епопеју револуционарне солидарности и херојског интернационализма.

Други наш празник, 29. новембар, најдрагоценије је и најдраже славље свих народних и народности, наша дика и понос нашег заједничку створеног покољења, понос пред нашим прецима и пред будућима, наш поздрав пријатељима и наша опомена и пријетња силницима.

ТРАГОМ ПРЕГНУТКА И СТАВАЛАШТВА

Овакви празници прилика су да оцијенимо колико је наш успон и да ли је он могао да буде бржи, већи и цјелисножећи. У исто vrijeme, ово је прилика да на основу постигнутог одредимо смјернице будућих стремљења. Погимо у мислима, као и увијек када славимо, трагом овога триобјекта и четири године да бисмо на сваком кораку видјели импресивне резултате рада и преглаштања, којима се можемо поночити, јер су такви да обавезију на нова презијума и, прије свега, јер су наше дјело. Видјено како су из визија и снова у пројекте, с затим на тло „силазили“ хотелски комплекси, стамбене зграде и читава насеља, која још ни имена нијесу добила, и нове улице, које су, такође, без имена: Бабин До, Словенска плажа, Подкошљун, Бечићи, Каменово, Пржанс, Шумет, Перејина до и Брезине. Тако је, из године у годину, ова сунчана ривијера отварала још по једна врата на бедемима својих градова, која су и овог пута била окренута према Европи и свијету, али не да се на њих у пењачлу одлази, већ да се дочекују они који нам из свијета долазе. Наши грађани — синови оних који су туђим морима и на бродовима под туђим заставама облазили сваког пролећа у недојини за хљебом — да тамо закопају сво-

и на најбољи могући начин. Пресељењем бакен у нову пословну зграду, чије је опремање у теку, и изградњом пливачког базена у Будви, такође представљају радних организација и прилозима грађана, дочекаће се нова туристичка сезона са још богатијом понудом. Канализациони систем је, такође, једна од најзначајнијих радних побједа. Упоредо с њим, изградње је модерно шеталиште поред мора, које је дugo година било опсесија туристичких радника и највећа потреба туриста. Припремају се за дочек делегата и гостију VIII конгреса

Савеза удружења бораца народно-ослободилачког рата Југославије и првог војника наше револуције, оружје Тита, који су такм и овај празник даровали, Будва је добила нов, заиста прајничан изглед. Поред тога, изградњом стазе-шеталишта уз магистралу, између Јадранске магистрале, Сајми и зграде Скупштине општине изградије је у реду коридору року величанствени Трг Слободе којим се као украсом метрополе црногорског туризма, сви можемо поносити.

Приводе се крају радови на одмаралишту металала у Перашини Долу и врше припреме за

модернизацији и проширење одмаралишта „Нафтагаса“ у Бечићима, док се у Петровцу и Светом Стефану испитују могућности за обезбеђење средстава у циљу проширења смјештајних капацитета и изградње пратећих објеката. У теку су радови на стамбеној згради са шест станова у Будви, а данас смо на свечаном начину удалили темеље стамбене зграде солидарности под чијим ће се кровом обезбедити комфорант смјештај за радне људе и грађане који живе под најтежим стамбеним условима. Ускоро треба да отпочну радови на још једној стамбеној згради у Будви која ће имати око двије стотине становника. Бржем рјешавању стамбених проблема доприносије скројеваџија урбанистичких планова, јер ће се на тај начин омогућити изградња становова сву до гдје за то постоје услови, а тиме постјешити индивидуална стамбена изградња и рјешавање стамбених проблема апраксованијем средстава појединача. Најзад, данас постављамо камен-тимелјац за одмаралиште ратних војних инвалида у Петровцу, што је још један доказ о бризи према борцима нашег ослободилачког рата и народне револуције.

МЕЂУ ПРВИМА У НАШОМ ЗЕМЉИ

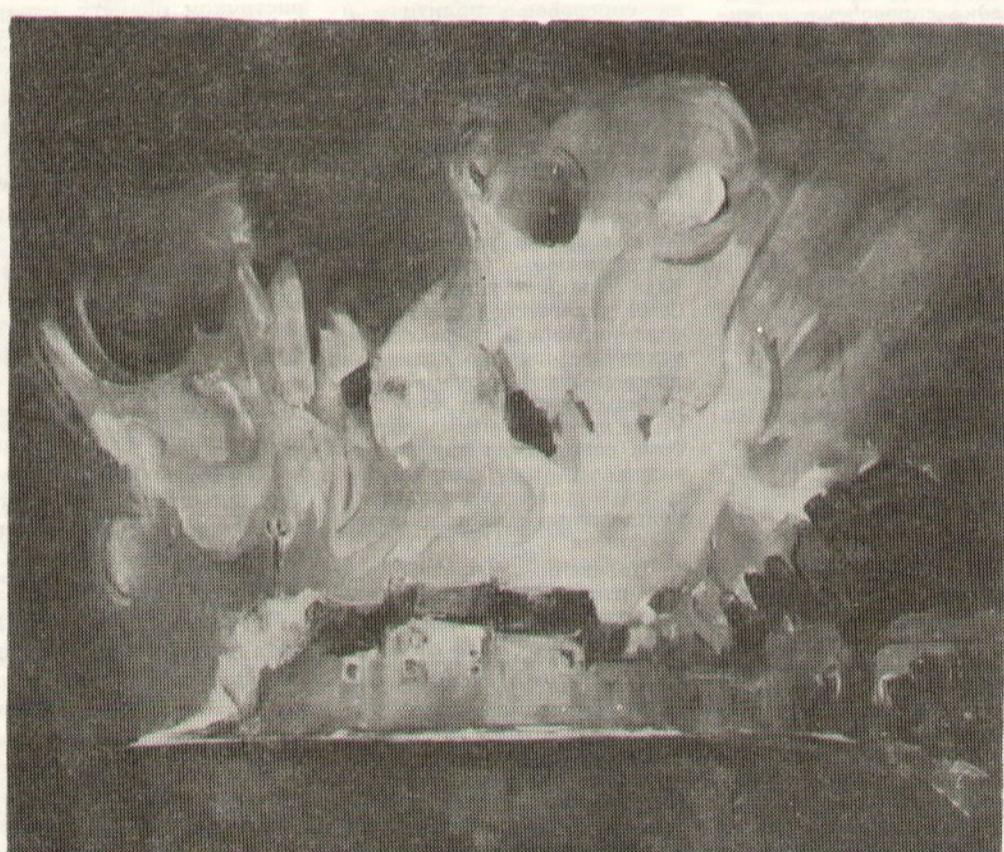
Као посебна тачка дневног реда данашњег славља, предвиђено је потписивање уговора о изградњи трафостанцице 110/35 киловата у Мажинићима, чијим пуштањем у рад треба да дочекамо триобјесетну годишницу ослобођења наше општине. У питању је веома значајан објекат који ће стајати шест милијарди старији динара. Када радови на њему буду окончани, уз већ обезбеђени воду и изградње канализационе система, наша инфраструктура ће бити први пут у стаји да може пратити смјештајне капацитете и на тај начин у знатној мјери ће доћи до комплетирању туристичке понуде. То је омогућити представљена изградња и уређење наших плажа, као и продужење шеталишта поред мора од Завале до Рафаиловића.

У НАРЕДНИМ ГОДИНАМА — ЈОШ ВЕЋИ РАСТ

Да би постала метропола црногорског туризма, а сви природни услови упућују да она то заиста и буде, наша регија у наредним годинама треба да појединачно своје туристичке капацете и да поиздавањем пратећих објеката комплетираја своју туристичку понуду. Само даљом интензивном градњом могу се створити услови да она постане конкурсантна на светском туристичком тржишту. Гарантија за то јесте ријешеност свих нас да ову ривијеру стапимо изградњујемо и чувамо, како би постало један од најлепших драгуља на нашој обали, где се — како рече великан овог краја, Стјепан Митров Љубишић — „природа играла када је своје чудесно дјело на мањима стварала“.

Иако је средња школа за усмјерено образовање правно конституисана и почела с радом — подвлачима да је од када постоји Будва сада добила прву средњу школу — потребе школства још нијесу потпуно задовољене. То се може рећи и за нашу здравствenu службу. Али, потребе школства и здравства премашују могућности друштвених улагања, па ће наши радињи људи и грађани, који су и овим импозантним објектом дали доказа свог самопријеђора и високе друштвене свијести, стати ускоро пред гласачке кутије да потврде своју ријешеност да изградију болни живот, озлучујући, као један човјек, да у теку наредних пет година издавају средства путем мјесног самодоприноса. Тиме ће се убрзати остварење наших давнишњих жеља и снови, који тек треба да постану акциони

Наставак на 2. страни

Јован Ивановић: Петровац — црвена комуна — поклон Општине Будва другу Титу

Марксистичко образовање у функцији ослобођења рада

Како напријед у изградњи нашег друштвено-политичког система

До сада је више пута истацана потреба марксистичког образовања и идеолошко-политичког оспособљавања, као саставног дијела идејне битке, која се данас води, дијела укупне идеолошко-политичке активности и утицаја Савеза комуниста. С правом је наглашавано да је то организована и систематска борба за самоуправну свијест радног човјека, за ослобођење рада што је наш стајни и најважнији задатак. Међутим, и поред препорука, декларација и указивања, још увијек смо у овој области на самом почетку. Нијесмо успјели да се правилно организујемо, да тај веома значајан задатак акционо поставимо и садржински разрадимо, због чега проблем „идеолошко-политичког сиромаштва“ постаје све израженији, што, свакако, има много утицаја на коначан исход битке која се води за промјену положаја радничке класе и свих радних људи. Сви једнодушно оцењујемо и прихватамо потребу формирања Центра за марксистичко образовање, али када треба створити најосновније, минималне материјално-финансијске и кадровске услове за његов рад, онда смо веома неодлучни и сумњивачи, што нас неминовно вуче назад и паралише задовољење једне заиста неопходне потребе. Марксистичко образовање и идеолошко-политичко оспособљавање мора бити тако организовано да стварно јача самоуправну свијест радника и да ефикасно отклања елементе групно-својинских односа на о

нову друштвене својине, техноменаџерске и техноби-ротратске структуре и њихову одбојност према идеолошко-политичком оспособљавању. Програми појединачних облика марксистичког образовања, треба у својим битним садржајима да буду везани за животне ситуације радних људи, за њихове стварне потребе. Јер, није до волјно, на пример, само вербално тумачити Закон о уједињеном раду, већ треба сагледати проблеме ООУР-а уопште, а посебно у настојањима за подизање продуктивности рада и ефикасности привређивања, стицање и расподјелу дохотка и кога су тешкоће у самоуправној акцији.

Овакви ставови, оцјене и схватања доминирали су на сједници Комитета Општинске конференције СК на којој су разматрана актуелна питања даље дотрагање програма марксистичког образовања и идејно-политичког уздизања. Послије веома плодних и креативних дискусија, усвојен је највећи друштвено-политички договора о организацији, финансирању и дјелокругу рада Центра за марксистичко образовање, као и програми појединачних облика идеолошко-политичког образовања у оквиру Центра. Усвојене су и одлуке о именовању Савјета Центра и актива предавача, што даје наду и охрабрење, да ћемо, већ једном, кренути на практичне акције и да ће ово изузетно важно питање најзад добити свој прави третман.

Б.

Прослављен дан ослобођења

(Наставак са 1. стране)

задаци и наша свакодневница, да бисмо у годинама што дојде могли још стваралачије да градимо, брже и боље да градимо, још више и са више жара да жељимо и љепше споље да сливамо.

Као и увијек до сада — од петровачке црвене комуне до данас — вјерни курсу Савеза комуниста Југославије, упорно ћемо радити на оживотворењу задатака пост-

тављених на XI конгресу СКЈ и VII конгресу СК Црне Горе залагати се за што квалитетније функционисање делегатског система и за досљедно спровођење у живот уставних начела и одредаба Закона о уједињеном раду. То од нас захтијева, боље рећи на то нас обавезује, јуначка прошlost овог краја,

Шта се очекује од новог Закона о државној управи и у оквиру тога од формирања друштвених савјета, оцјена овогодишње туристичке сезоне и најважнији задаци који ће се наћи на дневном реду Извршног одбора у наредном периоду — то је био предмет разговора с Љубом Рађеновићем, предсједником Извршног одбора Скупштине општине из којег објављујемо ауторизоване одговоре.

— Шта се очекује од примјене новог Закона о државној управи и, у оквиру тога, од формирања друштвених савјета? — гласило је наше прво питање.

— Промјене у друштвено-економским односима, које су остварене на основу Устава и Закона о уједињеном раду — истакао је Љубо Рађеновић — обезбиједиле су правне, политичке и друге претпоставке и поставиле ко накретну обавезу да се изврши одговарајуће промјене у друштвено-политичком систему у коме државна управа представља значајан елемент.

У циљу развоја политичког система и у интересу његовог суштинског оживотворења, нужна је одговарајућа реформа, посебно извршних и управних органа, а не само формално прилагођавање новим односима и по требама.

Скупштина СФРЈ усвојила је 19. априла ове године Закон о основама система државне управе и о Савезном извршном вијећу и савезним органима управе, који значај корак напријед у изградњи нашег друштвено-политичког система на основама остварених друштвено-економских односа. Овим Законом и Законом о државној управи у СР Црној Гори, чије се доношење ускоро очекује, постиже се да се државна управа у целини саобрази начелима и рјешењима садржаним у Уставу, да се ближе одређују права и обавезе извршних одбора у остваривању функције предлагања политике, одлука и других аката.

Учесници у раду друштвених савјета друштвено-политичке заједнице су: склупти на и извршни орган друштвено-политичке заједнице, као и научне и друге организације и заједнице одређене актом о оснивању.

Једна од основних карактеристика рада савјета јесте примјена принципа промјенљивости делегата, што значи да ће учесници у раду савјета делегирати оне своје представнике који могу успјешно допринijeti у заузimanju ставова, мишљења и предлога. Образовањем друштвених савјета за поједине области и њиховим радом доћи ће до даљег подрштавања рада извршних одбора у остваривању функције предлагања политике, одлука и других аката.

— Како оцењујете овогодишњу туристичку сезону?

— Када разматрамо укупну активност на подручју привреде у нашој општини, онда мислимо првенstveno на туризам. Резултати пословања туристичке привреде за девет мјесеци дају реалну основу за оцењу успјеха пословне године наше привреде у целини.

Тренутно располажемо по казатељима о оствареном туристичком промету, израженом у броју ноћења. Ти подаци показују да је 1978. рекордна туристичка година по броју остварених ноћења. Наиме, за девет мјесеци остварено је 2.743.398 ноћења — скоро за 31% више него у истом периоду прошле године. То, у апсолутном износу, чини 647.423 ноћења више. Или: учешће наше општине у укупном туристичком промету Црне Горе износи нешто више од 31%. Ово потврђује исправност наше развојне оријентације на туризам и оправдава друштвена улагања у изградњу смештајних капацитета на нашем подручју.

Кретање туристичког промета по четири основна вида ове дјелатности изгледа овако: у хотелским капацитетима остварен је индекс раста од 119,80 или 161.000 ноћења, у камповима 141,12 индексних поена или 134 хиљаде ноћења више, у домаћој радиности за 166,82 индексна поена или 277 хиљада ноћења више и у радничким одма-

Љубо Рађеновић

ралиштима за 113,82 индексна поена или 75.000 ноћења више. С обзиром на попуњеност капацитета у октобру, овај резултат, упоређен са десет мјесеци, биће још позитивнији.

Напомену бих да посебан квалитет повећаног промета чини раст од 20% у комерцијалном угоститељству, наравно, при истим хотелским капацитетима из 1977. године. То значи да су они ефикаснији коришћени и да су на тај начин остварили позитиван ефекат туристичког промета. Наиме, 1977. године они су коришћени прсјечно 132,24 дана, а 1978. године 158,43 дана.

Друга карактеристика сезоне огледа се у повећаном иностранском туристичком промету, по мету за 144 индексна поена у односу на прошлу годину. На тај начин остварен је друштвени интерес и оправдан стимуланс за постицај овог промета. Наравно, у томе је садржан и интерес основних организација уједињеног рада, који се огледа у повећаном укупном приходу и дохотку. Једна од карактеристика овогодишње сезоне је у далеко — ефикаснијем коришћењу лежаја у домаћој радиности. Тај потенцијал од око 12.000 кревета коришћен је просјечно 57 дана у односу на 35 у 1977. години. Једна груба процјена показује да би по основу више остварених ноћења у домаћој радиности, на име комуналних такса од гостију, пореза и доприноса од домаћинства требало остварити више од три милиона нових динара. Изнад овог би укупан приход остварен на име конзумирања хране, пића и других услуга.

На основу изложених показатеља, са сигурношћу се може очекивати да ће све туристичко-угоститељске организације с успјехом завршили пословну годину, па ће и приходи буџета и других корисника друштвених средстава бити изнад планираних.

Још једно признање „Кањошу“

Дана 28. октобра Културно-просјетна заједница Црне Горе, поводом тридесетогодишњице рада, уручила је вриједна признања заслужним друштвима и појединачима чији су резултати и ентузијазам утицали на развијању и јачању културе.

Међу слављеницима нашао се и ансамбл „Кањош“ из Будве коме је додијелено признање за изузетне заслуге на унапређивању културно-просјетног рада и културно-умјетничких самодјелатности и аматеризма радничких људи и демократизацији културног живота на социјалистичким самоуправним основама.

Приморске новине

Лист ССРН општине Будва Уређује: Редакциски колегијум, Главни и одговорни уредник Милован Пајковић. Издавач: Општинска конференција ССРН — Будва адреса редакције: „Приморске новине“ — Будва телефон: 41-346 — Број жијро-рачуна 20710-678-287 код СДК Будва — Штампа: Издавачко-штампарско предузеће „Обод“ — Цетиње — Преплата: годишња 48 дин.; за иностранство двоструко — Рукописи се не враћају.

СКУПШТИНСКА ХРОНИКА

Предстоји увођење мјесног самодоприноса за потребе школства и здравства

У Будви је под предсједништвом Предрага Ђулафића, 15. новембра одржана заједничка сједница сва три вијећа Скупштине општине. У раду су учествовали и представници друштвено-политичких и организација узруженог рада, мјесних и самоуправних интересних заједница, Извршног одбора, органа управе и правосуђа. Том приликом је — на предлог Општинске конференције ССРН, Општинске конференције СК и мјесних заједница — ради изградње и опреме објекта за потребе школства и здравства дојдјела одлука о расписивању референдума за увођење мјесног самодоприноса, у трајању од пет година. О томе ће грађани одлучити тајним гласањем 10. децембра. У комисију за израду бирачких списака ради спровођења референдума именовано су: Благота Кажић, Боголуб Рађеновић, Вукашин Марковић, Томо Мартиновић, Андрија Калађурђевић, Никола

Павловић и Смиљка Ускоковић.

ЈЕДНИЦА ЦИВИЛНЕ ЗАШТИТЕ

Ради заштите становништва и материјалних добара од евентуалних дејстава и елементарних непогода образована је здруженја јединице цивилне заштите, коју сачињавају специјализовани водови — технички, прве медицинске помоћи, ватрогасци, РБХ, за асанацију, одржавање реда и ветеринарско одјељење. Донијета је и одлука да се Општина задужи до 700.000 динара за изградњу пута Лапчићи — Побори. Средства прикупљена од стране грађана Побора орочиће се и представљају основицу за добијање кредита. По истеку рока на који су орочена прикупљена средства биће враћена Мјесној заједници Будва II, уколико до овог рока не буде завршена изградња пута Лапчићи — Побори.

Скупштина је разматрала и усвојила анализу пословања из области привреде и друштвених дејстава и крећење опште и заједничке потрошње по периодичним обрачунима од 1. јануара до 30. јуна 1978. године.

У складу с остваривањем начела јавности рада, самосталности, одговорности информисаности, Скупштина је, први пут у овом сазиву, разматрала и усвојила извештаје о раду основних школа и средње школе, Извршног одбора, као и одјељења за привреду и инспекције, опште послове и друштвене службе, за унутрашње послове, за народну одбрану, затим Службе друштвених прихода, Општинског јавног правобranilaštva, Општинског судије за прекрађаше и Општинског суда у Котору. Дата је сагласност на одлуку о одређивању броја судија у Општинском суду у Котору, по којој Суд има предсједника и осам судија.

На предлог Комисије за избор и именовање, Скупштина је именовала своје представнике — Сава Крљачу у Савјет Природног љечилишта РВИ „Лучице“, Милорада Драговића у Савјет за избор филмова „Зета филм“, Павла Вујовића у Савјет Просвјетно-педагошког завода Цетиње, Ђваголава Новаковића у Савјет Школског центра Будва, Светозара Благојевића у Савјет Основне школе Петровац, Пера Грговића у Савјет Основне школе и Милорада Ћапчевића, у Савјет Дјечјег вртића. За замјеника Општинског јавног тужиоца у Котору изабран је Новак Јанчић, дипломирани правник, а за судију Општинског суда Весна Вавић, дипломирани правник.

и Херцег-Новом 2%, у Иван-

граду и Плужинама 3%,

а у Бијелом Пољу 3,5%.

Рачуна се да би се овом стопом ријешили многи кључни проблеми. Најсновније, у прве двије године санирали би се већ створене обавезе око изградње дома културе у Петровцу и нове зграде основне школе у Будви.

Акумулатијом средстава за наредне три године, уз објаву помоћи Републике, створили би се повољни услови за нова улагања у изградњу друге фазе школског центра, односно нове зграде средњег

ОДЛУКА

О УВОЂЕЊУ МЈЕСНОГ САМОДОПРИНОСА

Члан 1.

Уводи се мјесни самодопринос на територији општине Будва у трајању од пет година, почев од 1. јануара 1979. године па до 31. децембра 1983. године

Члан 2.

Мјесни самодопринос се уводи ради финансирања изградње и опреме објекта за потребе школства и здравства на територији општине Будва.

Члан 3.

Обвезници мјесног самодоприноса су радни људи и грађани који имају пребивалиште на подручју општине Будва.

Члан 4.

Мјесни самодопринос се уводи у новцу из следећих извора:

- личног дохотка из радног односа,
- личног дохотка из допунског рада,
- личног дохотка од пољoprivredne djelatnosti,
- личног дохотка од самostalnog vršenja privrednih i neprirednih djelatnosti lichenim radom,
- na prihod od imovine i imovinskih prava, i
- na lichenne i porodicne penzije.

Члан 5.

Основица за разрез мјесног самодоприноса из личног дохотка из радног односа:

- нето лични доходак из допунског рада,
- нето лични доходак из радног односа ужијаваоца пензије који на основу таквог рада нема својство осигуравања, и
- нето лични доходак лица запослених код приватних послодаваца.

Члан 6.

Основица за разрез мјесног самодоприноса из личног дохотка од пољoprivredne djelatnosti је катастарски приход обвезника мјесног самодоприноса.

Члан 7.

Основица за разрез мјесног самодоприноса из личног дохотка из радног односа пензије је не го износ личне, односно породичне пензије.

Члан 8.

Мјесни самодопринос из личног дохотка из радног односа плаћа се по стопи од 2%.

Из личног дохотка оствареног допунским радом мјесни самодопринос се плаћа по стопи од 7,5%.

Из личног дохотка из радног односа ужијаваоца пензије који на основу таквог рада немају својство осигуравања мјесни самодопринос се плаћа по стопи од 10,5%.

На нето лични доходак радника запослених код приватних послодаваца мјесни самодопринос се плаћа по стопи од 2%.

Из личног дохотка од пољoprivredne djelatnosti мјесни самодопринос се плаћа на годишњи катастарски приход по стопи од 10%.

Мјесни самодопринос из личног дохотка од самostalnog vršenja привrednih i neprirednih djelatnosti lichenim radom по стопи од 4,5%.

На приход од имовине и имовинских права мјесни самодопринос се плаћа:

- на нето износ закупнице покретне и непокретне имовине по стопи од 7,5%,
- на нето приход од постаничних закупници по стопи од 4,5%, и
- на нето приход остварен издавањем лежајева по стопи од 7,5%.

На личне и породичне пензије мјесни самодопринос се плаћа по стопи од 2%.

Мјесни самодопринос не плаћа:

— обвезници пореза из личног дохотка од пољoprivredne djelatnosti ако укупан годишњи катастарски приход не прелази 500 динара,

- обвезници чији укупан приход по члану доманинства не прелazi 600 динара мјесечно, и
- ужијаваоци пензије чији мјесечни износ не прелazi 200 динара.

Члан 14.

Разрез и наплату мјесног самодоприноса из личног дохотка из радног односа и пензије обвезника мјесног самодоприноса врши исплатник приход личног дохотка, односно пензије на начин и по поступку којим се врши обрачун и наплата пореза из личног дохотка из радног односа.

Члан 15.

Разрез и наплату мјесног самодоприноса од осталих обвезника мјесног самодоприноса врши Служба друштвених прихода општине Будва.

Члан 16.

Новчана средства мјесног самодоприноса која се наплате по одредбама ове одлуке уплаћују се на посебан рачун код Службе друштвеног књиговодства филијала Котор — експозитура у Будви.

Члан 17.

Средства наплаћена од мјесног самодоприноса у 1979. и 1980. години Служба друштвеног књиговодства ће у целини усмирјавати — празници у корист Самоуправне интересне заједнице за обрачунавање, а за преостали период према одлуци коју ће донијети Скупштина општине Будва, по претходном прибављеном мишљењу о штапинских друштвено-политичких организацијама и мјесних заједница.

Члан 18.

Ова одлука ступа на снагу наредног дана од дана доношења, а објављује се у „Службеном листу Социјалистичке Републике Црне Горе“ — општински прописи.

Предсједник
Предраг Ђулафић, с. р.

Зашто се тражи продужење Самодоприноса

Крајем ове године при

стиже и посљедња уплате по

години која ће одрицања на

ших грађана у корист из

градње прве фазе школског

центра у Будви и дома кул-

туре у Петровцу. С обзиром

да средстава самодоприноса

нијесу могла пратити дина-

мiku градње, између дилеме:

престати с радовима и кон-

зервирати објекте на пола

градње или оптеретити ин-

вестиције кредитима банке

и завршити изградњу, само-

управни органи, руководећи

се ширим друштвеним инте-

ресима, опредијелили су се

од 1. јануара 1974. до 30. септембра 1978. године на име мјесног самодоприноса из личних до-

ходака радника у радном односу, од самосталног

обављања занатске дејставни

ти, из личних доходака и из имовине и

имовинских права наплаћено је укупно 11,469.809,00

динара, и то у првој години — 1,228.930,00, у 1975. — 1,976.718,00 у 1976. — 2,365.380,00, у 1977. — 3,089.638,00

и за девет мјесеци ове године 2,809.638,00 динара.

Изградња школе у Будви са опремом и уређењем дворишта стајала је 38,000.000,00, а за друштвени дом у Петровцу утрошено је шест милиона (нових) динара. За школу се дугује 16,000.000,00 а за дом у Петровцу милион динара.

Планира се да се у току наредних пет година на име мјесног самодоприноса обезбиједи 34,000.000,00 динара. Из тог износа ликвидирају се већ створена обавеза од 17,000.000,00 а остатак од исто толико средстава инвестирало би се, према одлуци Скупштине општине, у нове објекте.

образовања, нове зграде основне школе у Петровцу и, евентуално, дома здравља у Будви.

Све би ово било условљено строгим поштовањем при

ципа приоритета о чему би се грађани, такође, изјаснили.

Наиме, на пивој свих друштвених чинилаца одлучио би се који од објеката има најшири и највећи друштвени значај и, на основу таквих анализа, одлучио је усмјеравању самодоприноса.

Ово би повољно утицало и на рјешавању трајног и сигурног финансирања редовне друштвених активности основног образовања.

Наиме, већ годинама извори финансирања друштвених активности основног васпитања и образовања не обезбеђују средствима за праћење извршених програмских задатака.

Сваке године понављају се проблеми око покривања губитака и изнапаљења могућности да ова важна друштвена област преживи.

А колико је то утицало на рад просветних установа и на образовање уопште није по

ИЗ РАДА МЈЕСНИХ ЗАЈЕДНИЦА

Сваки сусрет користи се за договор

У канцеларији Мјесне заједнице Бечићи, свакодневно би се могао организовати „округли сто“ по било ком питању из живота и рада овог подручја. Готово свакодневно се код секретара Ника Рафаиловића нађу на окупу Тому Мартиновићу, предсједнику Мјесне конференције ССРН, Јанко Минићу, предсједнику Скупштине Туристичког друштва, Љубој Борета, члан Савјета и Извршног одбора Мјесне заједнице, Паво Куљача, предсједнику Скупштине Мјесне заједнице, Васо Станишићу, предсједнику Делегације, Владо Тичићу, предсједнику Извршног одбора, и други мјесни функционери. Без обзира на то да ли је заказан какав састанак или не, они ће обавезно навратити до канцеларије, а сваки сусрет користи се за договор о неком питању од заједничког интереса. Захваљујући таквим навикама и таквом схватању друштвених обавеза, многи проблеми се успјешно рјешавају, а неки су покренuti с мртве тачке.

У Мјесној заједници Бечићи на првом мјесту истичу напредак у погледу функционисања и рада Делегације која није гласачка машина овог или оног функционера, израз воље ове или оне групе грађана, већ истинско самоуправно тијело преко кога радни људи остварују своја Уставом загарантована права. Превазиђен је одборнички начин представљања базе у Скупштини друштвено-економске заједнице и делегати више не иступају у своје име, нити то могу — када би и хтели — јер су мишљења претходно искристалисана на скуповима грађана, у подружницама ССРН и другим самоуправним тијелима. Развијена је веома успјешна и систематска сарадња с Извршним одбором,

рећи, о нераду неких служби органа управе — инспекцијама и урбанизму. Многе акције које се планирају на уређењу мјesta и изградњи комуналних и других објеката немогуће је спровести у живот због недостатка урбанистичких планова. Уређење плажа и обезбеђење објекта на њима, изградња саобраћајница у насељима, јавна расvjeta, секундарна кана-

Љубо Борета

ПИТАЊА

Грађани Мјесне заједнице Бечићи питају: зашто плаћају противопожарну заштиту када сами морају да чувају шуму и да сами гасе кад дође до пожара. Недавно је у подружницама ССРН у Рафаиловићима и Бечићима постављено питање: зашто се скривају имена виновника пожара у Кошљуну?

органима управљања и Скупштином општине. Редовно се добијају материјали, одржавају сједнице Делегације и брижљиво проражује материјал за сваку скупштинску сједницу.

У овој Мјесној заједници се пуно горчине говоре о не-довољној сарадњи или, боље

лизациона мрежа, телефонске везе с поштом у Будви, трговински простор — сва та питања зависе од изrade детаљних урбанистичких планова на које се већ годинама чека. Грађани Бечићи спремни су да самодоприносом учествују у рјешавању многих од ових проблема. А како и неће када је трговина већ одавно уско грло, не само у сезони — тада на овом подручју борави пре ко 10.000 гостију — већ и у зимским мјесецима, јер се сви послови обављају у двије трошне бараџице.

ИЗМЕЂУ ДВА БАНА

Мјесна заједница и радне организације са подручја Бечића потписале су Самоуправни споразум о удружењу средстава за изградњу репетитора на Брајићима, Спасу и Плату. Грађани су испунили обавезе Споразума, а нијесу добили оно за што су дали новац — добар пријем телевизијског програма. Поједини дјелови Мјесне заједнице (Борети) изгубили су и оно што су имали: с Брајићима су примили добру слику, а сада је готово немaju.

Још у мају мјесецу Мјесна заједница обратила се писмом Радио-телевизији Титоград, Електродистрибуцији Будва и Извршном одбору Скупштине општине Будва

у коме је саопштено да ће тражити повраћај средстава уколико им се не обезбиједи пријем програма. Пошто писмо није имало никаквог ефекта, грађани су се обратили директно генералном директору РТВ Титоград. Нијесу дugo чекали, стигао је телекс у коме је саопштено да је стручна комисија ТВ Титоград обишла уређаје, да су они исправни, а да је грешка до напајања репетитора електричном енергијом о чему треба да се постара Електродистрибуција Будва. У Електродистрибуцији тврде да налаз стручне комисије није тачан и да је напајање репетитора струјом у реду!

Тако се остало „између два бана“.

ОСАМ ГОДИНА БЕЗ СТАНА

Самоуправна интересна заједница за становништво у Љубви бави се изградњом становиšta за тржиште и њиховим газдовашњем. Она је прије више од годину дана упутила захтјев мјесној заједници у Бечићима да им се доставе потребе за становништво до 1980. године. Понешто је спроведена анкета код организација уздруженог рада и одмаралишта утврђено је да постоји потреба за 104 стана за раднике који живе, односно раде на подручју Бечића. Непознато је колико је Самоуправно интересној заједници за становништво овај податак користио за будуће планове, али се зна да Душан Радоман, радник у одмаралишту „Путник“ — Праха, који је уплатио стан прије осам година, још увијек се у њега није уселио.

Мјесна заједница Будва II добитник овогодишње новембарске награде је у својој четворогодишњој активности, а посебно у току ове године, постигла заједничке резултате. Имајући у виду да су програми рада свих њених органа конципирани тако да садрже основне карактеристике подручја на коме је она лоцирана, врло лако су утврђени најважнији послови на чијем је рјешавању требало укључити радне људе и грађане, основне организације удруженог рада, самоуправне интересне заједнице и друштвено-политичке организације. Тако у овој Мјесној заједници радни људи и грађани на самоуправној основи рјешавају и најважније проблеме заједничког живота, и то на принципима социјалистичке солидарности преко које сваки појединачник може да се на најприкладнији начин изрази, друштвено афирмише, испољи своје способности и даде принос широм колективу.

У Мјесној заједници Будва II грађани одлучују о свим животним питањима споразумно, а веома ријетко већинским изјашњавањем. Такав вид самоуправљања пројекат је тежак је за међусобним повезивањем радних људи и грађана и њихових породица, затим за превазилажењем појава међусобног отуђивања, стварање заједништва, његовање људских односа и социјалистичке солидарности, за оживотворење Мјесне заједнице као својеврсне пропаштене породице. Посебно је значајно то што је ова Мјесна заједница усједела да успостави трајне облике сарадње с великим бројем основних организација удруженог рада са свог подручја, као и са онима који се сједишти налазе на територији других општина и република. Између више друштвених договора и самоуправних споразума посебно истичемо самоуправним споразумом о удружењу средстава за изградњу секундарне канализације мреже насеља Подкошљун, којим су радне организације обезбиједиле 50% средстава, а грађани 50%.

Сарадња са Самоуправном интересном заједницом за изградњу и уређењу општине Будва резултирала је низом заједничких послова из сквира комуналног уређења Мјесне заједнице.

— изграђена је секундарна канализацијона мрежа насеља Подкошљун у укупној дужини од преко 2000 метара, чија је изградња стајала нешто преко 2.000.000,00 динара, а средства су обезбиједена заједничким улагањем радних људи и грађана, организација удруженог рада и Самоуправне интересне заједнице за изградњу и уређење општине Будва;

— Мјесна заједница је из сопствених средстава финансирала уређење канала за одвод падавина укупне дужине 300 метара за што је утрошено 160.000,00 динара;

— у насељима Поље и Плдкошљун постављена је јавна расvjeta у дужини од око 1.100 метара за што су заједничка средства обезбиједили грађани и Мјесна заједница;

— Мјесна заједница сваке године издава средства у циљу стимулације акција у селима свог подручја. Захваљујући томе, становници Крапине пробили су пут до свог села. У Марквићима је изграђен водовод укупне дужине око 1.400 метара. Заједничком акцијом становника Лапчића и Марковића уређен је прилазни пут до сеоског гробља у дужини од 1.000 метара. У Лапчићима су изведени радови на додградњи водовода, тако да су сада обезбиједене довољне количине воде. Путем добровољних акција сељаци Лапчића, уз помоћ ОГП „Титоград“, урадили су неколико сеоских улица и бујичних водотока, а Мјесна заједница је предвидела за ту сврху 40.000,00 динара.

Најзначајнија акција коју су започели становници једног села са подручја Мјесне заједнице Будва II јесте она на асфалтирању четири километра дугог пута од Лапчића до Плобора.

Село Плобори, које је, иначе, најнасељеније на подручју општине Будва, и до сада је организовало низ запажених акција које су извршene у сарадњи с Мјесном заједницом. Вrijедан пажње је податак да домаћинства из Плобора у просјеку обезбиједују за ову акцију по 10.000,00 динара годишње, док је Мјесна заједница, као своју помоћ, издвојила 200.000,00 динара. Очекује се и помоћ Скупштине општине и Самоуправне интересне заједнице за изградњу и уређење општине Будва. Понешто је до сада обезбиједено 700.000,00 динара, очекује се да ће се још у овој години приступити извођењу радова на путу.

Гради се хотел за инвалиде

Ратни војни инвалиди из наше земље, који већ годинама одмарaju у Лучицама код Петровца, мијењају место боравка. Умјесто у старијем објекту, изграђеном још прије рата, они ће одмарати у хотелу „Б“ категорије чија изградња управо почине у највећем дијелу Петровца.

Према предрачунској vrijednosti, објекат ће стајати 65 милиона динара. Извођач радова „Радник“ из Добаја обезбиједио је 25 милиона динара кредита, а остатак средстава власник објекта — Ље чишиште РВИ „Палас“ из Лучице. Предвиђено је да објекат буде завршен до 1. маја 1980. године када ће примиti прве госте.

С. Г.

В. Станишић

У СУСРЕТ КОНГРЕСИМА ССО

НОВИ ДОМЕТИ И КВАЛИТЕТ РАДА

Kонгреси Савеза социјалистичке омладине Црне Горе и Југославије који ће се одржати у новембру и децембру ове године прилика су да се сумирају и анализирају резултати у протеклом периоду, али и да се конструкују, критички и самокритички, укаже на испољене слабости и уочене недостатке у свим областима самоуправног организовања и дјеловања. Савез социјалистичке омладине има посебно значајно место и сложене задатке у јачању социјалистичке усмјерености, стваралачке улоге и активног учешћа младих у рjeшавању свих питања развоја самоуправног друштва. Омладина је спремна да се зрео и одговорно ангажује у свакодневној борби за остваривање циљева револуције и социјалистичког самоуправног развоја друштва.

Таква спредељења дошла су до изражaja већ у расправама

око теза за предстојеће конгресе, које су јасно показале да се млади неће бавити само успјешним наградама и признањима, већ превасходно нај актуелнијим задацима у процесу даљег развоја самоуправних друштвено-економских односа.

— Имамо заиста чиме да се похвалимо, јер смо постигли низ запажених успјеха, прије свега на плану идеолошко-политичког образовања и организационог јачања — саопштила најаве друштвеница Бранка Медић, председник Конференције ССО у нашој општини. У периоду између два конгреса, кроз различите виове марксистичког образовања, школу самоуправљача I и II ступња и омладинску политичку школу „Ворбe“, прошло је више од 500 младих слушалаца. У нашој општини данас дјелује 20 основних организација и 12 актива, са око 180 чланова Савеза комуниста,

а знатан број омладине директно је укључен у механизам оенога омладинског обдручавања. На сајму радној архији „Посочје 78“, први пут је учествовала омладинска радна бригада „Вукома Митровић-Шуља“, из Будве, са посебним ентузијазмом и одушевљењем пратилачима су и успјешно спровођене акције у привременим засадима за омладине Конгреса СУВНОР-а.

Све нас то ујављава да је омладина Будве, идеолошко-политички, организационо и акционо способнија да успјешно решава све проблеме и да је, као незамењиви и веома одговоран друштвени чинилац, спремна и способна да се равноправно с другим друштвеним субјектима, укључујући у све самоуправне

Међутим, потребно је даљоко више постизјевати и осмишљавати конкретне акције у основним организацијама, у циљу б

жеј и доследнијег оживотворења постигнутих договора. Непримјетиво је схватље да се друштвено ангажовање омладине исцрпује бављењем питањима спорта, организовања радних акција и другим сличним, периферним садржајима, а да друге друштвено-политичке организације треба да се баве осталим виталним питањима самоуправног развоја. Сасвим је природно да се омладинска организација мора бавити, на конкретан начин, рјешавањем питања која се непосредно тичу младих људи, њиховог образовања, запошљавања, услова рада и на чине живота, самоуправног друштвено-економског положаја младих радника, ученика, студената и сеоске омладине и њихове животне перспективе. Али, та питања она не може затварати искључиво у своје оквире, већ мора својим предлогима и иницијативама обезбиједити да

она постану предмет расправе, договора и практичне акције са међуправним организацијама и њиховима органа СИЗ-а, ССРН и других друштвено-политичких организација и склопиште друштвено-политичких заједница.

У процесу саобраћавања са међуправним друштвено-економским односом с одредбама Закона о удруженом раду, млади нијесу увијек били доволно активни. Изостаја је и њихов одговарајући допринос борби за постизање већег степена продуктивности рада и ефикасности привреде и производње, па отуда и појава да се некима срединама сумничаво гледа на способности младе генерације.

Отклањање оваквих и других слабости биће сигурно једно од основних тема највећег омладинског форума. Призначај и посврде, изречене на XI конгресу СК и VII конгресу СК Црне Горе, представљају само подстицај и још већу обавезу за доследније извршавање постављених задатака.

Б. К.

Отпори не могу заустављати самоуправљање

Iнституција друштвеног правобранеца самouправљања настала је послије усвајања новог Устава, као специфичан инструмент радничке класе и друштвених заједница, са задатком заштите самоуправних права радних људи и друштвених својине.

Резолуције XI конгреса СКЈ и VII конгреса Савеза комуниста Црне Горе недвосмислено обавезују све самоуправне оргane и друштвено политичке институције на тајак начин рада и понашања који ће обезбеђивати владајући положај радничке класе и све потпунije остваривање самоуправних демократских права радних људи и грађана, јасно истичући да је то једно од најзначајнијих и најсуптилнијих питања у примјени Закона о удруженом раду. Међутим, површина анализа практике друштвеног правобранеца самouправљања у нашој општини, упућује нас на закључак да практина понашања неких субјеката, у појединим срединама, знатно одступају од проглашених ставова и фундаменталних заједнице нашег друштва и да још увијек у неким срединама и колективима није преузиђено увијекено схватање да се заштита самоуправних права може остварити најефикасније путем органа изван организација удруженог рада, а не акцијама одговарајућих самоуправних и друштвено-политичких субјеката у сопственој средини — тамо где се та права стичу и остварују. Тиме се, у ствари, покушава заобићи класна садржина овог питања, као и потреба подрштављања и јачања система друштвене самозаштите. Такво схватање јављају се управо у оим срединама, где су у различитим видовима присутни групно-својински отпори и технократске тенденције, где се знатно спорије одвија процес саобраћавања самоуправних друштвено-економских односа с одредбама Закона о удруженом раду. Но, иако ти отпори не могу употребити развој и демократизацију самоуправних односа и процес јачања класне свести радника о потреби организоване заштите интереса и тековина социјалистичке самоуправне изградње, ипак морамо указати на извјесне појаве, које се у неким срединама огледају кроз различите видове кришења самоуправних права радника. У разговору са општинским друштвеним правобранецима самоуправљања другарицом Недељком Мешћ, сазнали смо да практика указује на пораст писмених и усмених поднесака упућених од стране радника, што је условљено како динамичним развојем социјалистичких самоуправних однос, тако и нараслом свијешћу радника о својим правима и дужностима у одлучивању и борби за њихово остваривање.

Највећи број приговора односи се на област радних односа, стамбену проблематику и расподјелу средстава за личне дохотке и заједничку потрошњу. У домуену радних односа најчешће се приговора при-

јави поступак заснивања радног односа, рада на одређено вријеме, дужег од пуној радног времена, евидентирању радног стажа, коришћењу права на годишњи одмор и исплати регреса, док се у домуену стамбених односа ти приговори појављују у виду неправилне ранг листе за стицање приоритета у додјели станови, кредити за индивидуалну стамбену изградњу и узурпирању надлежности појединачних органа. То се може рећи и за расподјелу средстава заличне дохотке и заједничку потрошњу, где у већини случајева још увијек није практично оживотворен принцип награђивања према раду и резултатима рада, већ се и даље пријењују устављени, дестимултивни начин награђивања.

Повреде самоуправних права су евидентне и код примјене законског институтија распоређивања на друге послове и радне задатке и у поступку изрицања мјера због повреда радних дужности. Има покушаја омаловажавања институције друштвеног правобранеца самouправљања, његових акција и мјера, због чега у вршењу својих законских овлашћења врло често наилази на неразумијевања и отпор појединачи, спречи између инокосног пословодног органа и одређених структура, са циљем да се прикаже да се ради о дезинформацијама, да су чињенице измишљене и да радник није у праву.

Било би сасвим погрешно закључити да се у срединама из којих долазе такви приговори, самоуправљање спорије развија. Напротив, указивање на пропусте и аномалије најчешће значи отварање фронта борбе против посилалаца тајних деструкција, што је од посебног значаја за превазилажење устављених навика и стварање услова за потпунije остваривање Закона о удруженом раду.

Треба истаћи чињеницу да је знатан број приговора радника потпуно оправдан и да су, након указивања на пропусте и повреде законских прописа, надлежни органи у поступку преиспитивања откладили повреде права радника. Но, коначне одлуке судова удруженог рада у појединачним ООУР-има, надлежни органи несхватају да се оправдају из извршења, што нормално по влачи одређене законске последице. У том смјуљу, ради превентивног дјеловања, потребно је даље развијати и јачати сарадњу између појединачних субјеката друштвене самозаштите, у првом реду између органа и служби чија је основна функција заштита самоуправних права радних људи и грађана. Ако је та сарадња развијенија, не само да се заштита остварује брже и ефикасније, него се и знатно рjeђе јављају повреде права радника, због садржајајег приступа откладању најзначајнијих узрока који доводе до кришења самоуправних права радника.

Бране КРГОВИЋ

ИЗ РАДА ИЗВРШНОГ ОДБОРА

Свестрана и плодна активност

Извршни одбор Скупштине општине Будва у протеклих шест мјесеци разматрао је на 24 сједнице и предложио Скупштини општине предлоге 32 одлуке, 19 информација, 15 рješenja, 16 закључака и 12 извјештаја, затим четири уговора, три сагласности на нормативна акта, два програма уређења простора и један самоуправни споразум. Поред тога, донијето је 87 закључака, десет документа и шест рješenja.

У извјештајном периоду више странака обраћају се директно Извршном одбору и предсједнику Скупштине општине ради интервенција поводом разних захтјева на чије се рješenja чекало и по неколико година.

Извршни одбор формирао је као своя помоћна и радна тијела неколико комисија које су активно радиле, па је, захваљујући њима, умногом олакшан рад надлежних организација и убрзано коначно заузимање ставова по одређеним питањима. Ово се посебно односи на Комисију за оцјену просторних планова општине Будва.

Извршни одбор преузео је низ мјера на побољшању укупног рада органа управе и служби Скупштине општине, а за поштовање законитости у вођењу поступка и на рješavanju захтјева грађана, радних и основних организација удруженог рада. Одржано је неколико сједница којима су присуствовали и представници друштвено-политичких и основних организација удруженог рада на којима су разматрана питања од ширег интереса, а посебно она из области привреде.

М. Кљајић

Станови и комуналне на нов начин

Комунално-стамбеној проблематици и урбанизму на подручју будванске општине убудуће ће се поклањати више пажње. Новом организацијом послова у овој области са трошкови за администрирање, а кључни проблеми рјешавање се брже и квалитетније, управо онако како то захтијевају радни људи и грађани ове комуне. Ово је закључено на сједници Извршног одбора Скупштине општине Будва.

Према предлогу који је усвојио Извршни одбор и даље ће дјеловати двије самоуправне интересне заједнице из ове области: за становије и за изградњу и уређење општине. Формираће се заједничка стручна служба која ће обављати све самоуправне, административне, финансијско-рачуноводствене и стручно-техничке послове. Одржавање градске чистоће, плажа, паркова, зеленила, паркинга и других површине финансираће се из средстава Савезне интересне заједнице за изградњу и уређење општине. Формираће се заједничка стручна служба која ће обављати све самоуправне, административне, финансијско-рачуноводствене и стручно-техничке послове. Одржавање градске чистоће, плажа, паркова, зеленила, паркинга и других површине финансираће се из средстава Савезне интересне заједнице за изградњу и уређење општине.

Оваквом организацијом комунално-стамбених дјелатности омогућиће се да самоуправна база и делегати имају сталан увид у послове који се обављају у раду. Извршни одбор даје је пуну подршку мјерама које се предузимају у циљу попуње броја судија, како би се предмети што успјешније рјешавали.

М. К.

О РАДУ ОПШТИНСКОГ СУДА

Извршни одбор Скупштине Будва разматрао је на својој 21. сједници информацију о остваривању функције Општинског суда у Котору, посматрајући је са аспекта ажуности, као и низ питања у вези рада Суда у 1977. и првој половини ове године.

Општински суд исцрпно и редовно информише делегате о свом раду — истакнуто је на овој сједници којој је присуство вело и предсједник Суда Илија Живковић, који је детаљније упознао овај орган са проблемима који се јављају у раду. Извршни одбор даје је пуну подршку мјерама које се предузимају у циљу попуње броја судија, како би се предмети што успјешније рјешавали.

М. К.

У ПАУЗАМА VIII КОНГРЕСА СУБНОР-а ЈУГОСЛАВИЈЕ

Часови који се не могу заборавити

Срели смо се с њима на Осмом конгресу СУБНОР-а Југославије који је средином октобра одржан у нашем граду. У паузама смо разговарали с тим одважним борцима о времену ратном, о данима када се ковала слобода, када је људска крв текла потоцима, када је храброст партизанских бораца била неизједна. Њих тројица — народни хероји Владо Бајић, Радован Вукановић и Драго Мажар — причали су нам о томе када им је било најтешко у борби за слободу.

НАДДУЖИ ДАН

Догодило се то на ријеци Прачи код Реновице, негдје по изласку из Пете офанзиве сјећа се Владо Бајић. — Био сам замјеник командира Треће крајишке пролетерске бригаде. При преласку ријеке непријатељ је одсјекао један батаљон и једну чету. Остао сам с тим одсјеченим дијелом и требало је створити услове да се пребацимо преко Праче и спојимо с главним.

Од сванућа до поподневних часова водила се огорчена борба с непријатељем који је по сваку цијену настојао да нас уништи. У тим изузетно тешким тренуцима за мене који сам командовао тим дијелом војске стално се постављао питање: колико могу жртвовати бораца из батаљона и чете за спас бригадне болнице и коморе? И друго: у једном тренутку помислио сам да је већ подне, а када сам бацио поглед на сат, тек је било осам часова! Већ четири часа водила се жестока борба. Тренутак је био — вјечност.

Некако смо изманеврисали и прешли на бујалу Прачу. Када смо се одвојили од непријатеља, настала је нова невоља: како се повезати с главним која је раније прешла ријеку? Терен је био непознат, а околна села напуштена.

Набасали смо на једног четника и силом приликом узели га за водича. Дуго нас је водио кроз гудуре, борци су били толико изнемогли да су у ходу спавали. У једном тренутку помислили смо да жели да нас превари, или није било тако. Одвео нас је тамо где смо жељели.

ГРОБНИЦА У ПИВИ

Било је то између 12. и 15. јуна 1943. године — биљежимо ријечи Радована Вукановића — у вријеме жестоких окршаја у Петој офанзиви, у долини Сутјеске. Командовао сам групом дивизија које су биле у заштити главне оперативне групе. У тој групи била је и Трећа ударна дивизија на коју је пао најтежки терет. Требало је штити болницу у којој је било неколико хиљада рањеника. Ипак, некако се успјело — борци су с рањеницима извршили прород у непријатељску позадину, где је настављена борба.

Нажалост, нисмо успјели и с тешким рањеницима. Њих око двије стотине, који се нису могли кретати нити иди на коњима, пребацили смо на носилима. У то вријеме једини излаз био је сакрити се у кањоне Сушице и Пиве, јер није било никако могуће изнаправити их на врх Вучеве. Посакривали смо их што је могуће боље, маскирали их и снабдјели оружјем.

Послије неколико дана непријатељски војници, предвођени четницима, пронашли су рањенике и готово све их поубијали. Млади Херцеговци, Далматинци и Црногорци, иако тешки рањеници, дали су отпор прије него што су звјерски уморени.

То је сигурно најтежки тренутак у мом ратовању кога се данас сјећам иако их је било доста тешких. Покушали смо све да учинимо што је у том тренутку било могуће, али нисмо успјели. Нашли су гробницу у кањону Пиве. . . Све

вријеме рата сјећао сам се и данас се сјећам одважних момака који су умрли у долини хероја.

ЗАСЈЕДА

Заједно са још четвороцим другова прелазио сам Врбас мутан и надошао од силних кишаша — причао је Драго Мажар. — Био је октобар 1941. Када смо се пребацили на другу обалу, на једно шеснаест километара од Бање Луке, направили смо засједу. Ноћ је била језива: грмљавина и пљусак — нисмо видјели ништа пред собом. Пред зору био сам покисао до голе коже. Зуби су цвокотали, једва сам устао. И остало четвороци били су промрзли, мокри, једва су дисали. Тада сам примијетио колону која се од Крупе кретала према нама. Није ми било свеједно — било их је доста, а нас петорица промрзлих.

Убрзо смо установили да је то домобранска сачнија. Пустили смо претходницу да прође, а када је нашла, услиједио је нашаја. Док су се снебивали шта да раде, ускочио сам међу њих, вичући: „Бацајте пушке!“ — Већина је то учинила, али су неки пружили отпор. Један од мојих бораца — људескара каква се ријетко сређе — бијесније је и урлао, као да за собом има батаљон. Добар десет домобрана побјегао је, а два десетчетвороци смо заробили. Тада је настала невоља — шта урадити с њима? Поступили смо се лукавством, тако да су домобрани предали оружје. Онда смо им наредили да скину кошуље. Један по један, машући у знак предаје, стигли су у Бању Луку.

Када се све ово завршило поново сам осјетио зиму. Ноћ и дан били су за нама. А у та 24 часа преживио сам, заиста, много.

С. ГРЕГОВИЋ

МОЖДА НИСТЕ ЗНАЛИ

Пред нама је 29. новембар — рођендан наше Републике, рођене у рату каквог не памти историја људског рода. Био је најкрвији, највећи по обиму, најобухватнији по пространству и броју зарађених страна. Вођен је на земљи, води и у ваздуху. Одноје на десетине милиона људских живота и оставио за собом велики број инвалида. Његова дејства нијесу се ограничила само на ратишта него су погађала и позадину због њене пресудне важности за снабдијевање фронта. Масовно убијање становништва од стране фашистичких окупатора однело је небројено много људских живота. Широм Европе и у Азији створени су концентрациони логори који су слујили као извршне снаге за фашистичку ратну машину, а претежно су били стратишти милиона људи свих раса и боја. Иако подаци нијесу коначни, рачуна се да је у рату изгубило жите веће од педесет милиона лица — 19 милиона војника и 32 милиона цивила. Око 35 милиона рањених и смрзнутих на фронтовима чини трагични биланс још стравичнијим. У фашистичким затворима и логорима убијено је и угашено 12,500,000 лица, Државе антихитлеровске коалиције претрпеле су највеће губитке. Ратни вихор био је запријетио готово потпуним уништењем човјечанства: кад се рат завршио установљено је да је око двадесет милиона људи остало без родитеља. За вријеме трајања рата око 110 милиона лица налазило се у избеглиштву, а око 45 милиона би-

КОЛИКО јЕ СТАЈАО II СВЈЕТСКИ РАТ

се налази одмах послије Совјетског Савеза и Польске. Рачуна се да укупна штета причинјена Југославији износи 46,9 милијарди долара. Окупатор је спалио, порушио или тешко оштетио 504.160 стамбених зграда, уништио 289.000 сеоска домаћинства, разорио 2.466 пилана, уништио 1.530 трактора, 12.830 вршалица, 8.900 рибарских пловних објеката, 976 локомотива, 5.920 аутобуса и преко тридесет хиљада вагона.

ДВАДЕСЕТ ПУТА ВИШЕ

У другом свјетском рату војни расходи заражених држава процјењују се на 1.154, а с посредним издацима на 4.000 милијарде долара, што значи да је за његове потребе утрошено од 60% до 80% укупно националног дохотка — око двадесет пута више него у првом свјетском рату. Њемачка је имала трошкова који су износили 657.380 милиона њемачких марака, Сједињене Америчке Државе 363.700 милиона долара, Велика Британија 23.040 милиона фунти стерлинга, а Совјетски Савез 625.900 милиона рубља. Сва та готово непроцјењива средства нијесу уложена да би се нешто ново подигло или да би људи боље живјели, већ су се излила у бомбе, пушке, тенкове, топове и авионе, а све то на уништавање милиона људи. Изграђено је 6,6 милиона тona ратног бродовља. Јапан је изградио 476 подморница, Њемачка — 2.098, САД — 209, Велика Британија — 187. Само три земље антихитлеровске коалиције — САД, СССР и Велика Британија —

произвеле су 577.804 авиона, а Њемачка, Италија и Јапан 203.078. У Сједињеним Америчким Државама изливено је 253.000 артиљеријских оруђа, 2.725.000 митралеза и 14.632.000 пушака. Велика Британија произвела је 6.690.000 пушака, Њемачка готово два пута толико, док је у Совјетском Савезу у тој рату произвођено годишње по пет милиона пушака. Њемачка је произвела 64.000 тенкова, САД — 88.000, Велика Британија — 30.000, а Совјетски Савез — 102.000.

Када су сва та оруђа тутњала, пушала и била у покрету, на земљи, води и у ваздуху био је прави пакао!

На дно мора и океана отишли су многи милиони тона разног материјала, уграђеног у бродовље и неупоредиво више утовареног у бродове. Сједињене Америчке Државе изгубиле су 261.000 авиона, Велика Британија — деведесет и шест хиљада, Њемачка 92.000 и Јапан 58.000.

СТРАВИЧНЕ ФАБРИКЕ СМРТИ

Безброжни логори прогутили су милионе људи. У Аушвицу, највећем концентрационом логору у окупирanoj Европи, изгубило је животе четири милиона припадника 27 различитих нација, у првом реду Пољака и Јевреја. Њемци су у Дахауу поубијали стотине хиљада антифашиста, а приликом уласка у логор, априла 1945. године, савезници су ослободили свега 32.000 логораша. У Маутхаузену је убијено, поред осталих, 32.000 совјетских грађана и 13.000 Југословена.

Италијански фашисти имали су око двије стотине логора у нашој земљи, Албанији и Италији у којима је било засуђено близу 150.000 Југословена. Најпознатији логори били су на Липарским острвима, у Гонорсу, Тревизу, Падови, Понци, на Рабу, у Куку, Пуку, Каваји. И на територији која буршке Бугарске и Хрватске постојали су концентрациони логори у којима су тамновали и погинули многи Југословени.

И да не набрајамо више. Сјетимо се уочи нашег свјетског празника, жртава и патњи народа, другова и другарица који су своје животе уградили у наша славља.

УЗ 35. ГОДИШЊИЦУ БИТКЕ НА НЕРЕТВИ

С обзиром на значај, место, улогу и ток боја ћа Вилића гумну „најхуманијој бици народноослободилачког рата“ појединцу није лако да га прецизно и детаљно опише, тим прије што се он одвијао у до тада невиђеном темпу. Једанаест јуриша и исто толико противјуриша за осам часова борбе може само забиљежити филмска камера. Поред тога, у рату има и таквих догађаја, који се могу само доживети, а теже их је испричати и описати. Кад мину, тешко их је оживети и онима који су их преживјели и чудом остали живи. Личе на невјероватну причу, на сан који се не може заборавити...

Вилића гумно, планински превој на падинама Радуше, везан је за операције главне оперативне групе на Неретви, за противудар наших јединица на непријатељску групацију у рејону Горњег Вакуфа, која је угрожавала наше рањенике, за успјехе и борбена дејства VII банијске, I и II пролетерске дивизије, III крајишке и IV пролетерске (црногорске) бригаде и, посебно, другог батаљона IV пролетерске бригаде који је био на правцу главног удара њемачких елитних јединица, за погинуле, рањене и преживјеле борце 2. батаљона, учеснике те битке, за храброст и умјешно руковођење легендарног јунака Ника Маркова Стругара и велики број јунака — бомбаша и пушкомитраљезаца, који су остали на вјечитој стражи на Вилића гуму.

Непријатељу је био циљ да се преко Вилића гумна, који је кључни и последњи положај изнад Прозора, свали у Прозорску котлину и Шћит, помори 4.000 рањеника, угрози главину оперативне групе и Врховни штаб.

Док је I пролетерска дивизија одолијевала снажним нападима 369. њемачке дивизије од Сарајева ка Брадини, а II пролетерска и III ударна дивизија водиле жестоке борбе у долини Неретве за Коњиц, 717. њемачка дивизија и један пук 718. дивизије енергично су надирали из горњег тока Брбаса ка Прозору и Шћиту. Седма банијска дивизија водила је тешке одбрамбене борбе с тим снагама које су биле супериорније у људству, технички и наоружању. У десетодневним иссрпљујућим борбама дивизија је изгубила више од 240 бораца. Успорила је њемачко наступање, нанијела непријатељу осјетне губитке, али није успјела да спriјечи његов прород ка превоју Макљена. Сам превој бранила су два батаљона III крајишке бригаде и успјела су да онемогући непријатељу прород ка Прозору.

Наша Четврта пролетерска бригада била је тада у долини Раме и Неретве. Далеко, нама иза леђа, чујемо тутањ топова. Маршујемо цестом Коњиц-Островиц-Јабланица, истом оном којом смо прије неки дан дошли и размишљамо: зашто нас повлаче кад смо, послије жестоких и тешких борби, имали видне успјехе, пробили се у јужни дио града и запосјели га? Борци су се опирали наређењу да се напусти Коњиц, јер су I и II батаљон наше бригаде заузели југоисточни дио града до самог моста на Неретви. Тек кад је речено да је то наредио друг Тито, наређење је извршено.

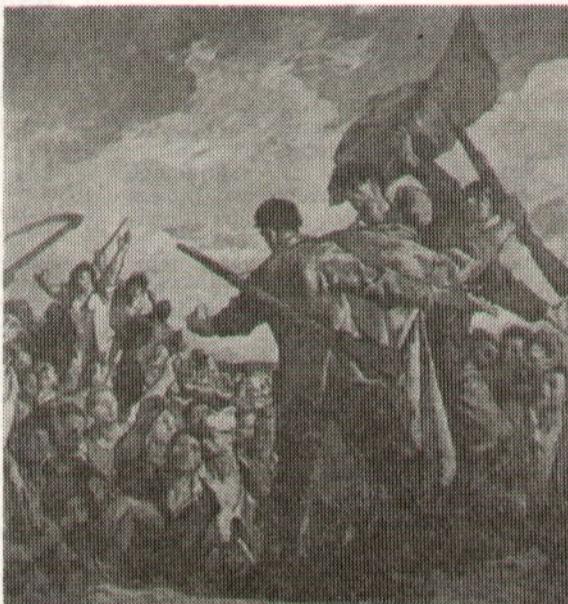
Чујење је било још веће кад је наш 2. батаљон у колони по један пролазио поред наших стражара преко моста на Неретви. Борци се обзирају и застакују. Сигурно је минирао. Пушкомитраљезац Марко Вушуровић пита: „Што је ово, друже комесаре?“ „Буди без бриге Марко, зна друг Тито шта ради“ — одговора комесар.

Прелазимо мост, пењемо се стрмином и узлазимо у село Равницу изнад Јабланице. Очекивали смо бар мало одмора послије толико напора и даноноћних борби. Али, од одмора не би ништа. Сви смо били у неком ишчекивању, као да смо унапријед знали какав нам задатак предстоји.

Сви су у покрету, првенствено старешине. Свако нешто ради. На брзину се спрема добра сиромашан ручак. Борци се крпе, брију и чисте оружје. Исправбамо исправност оружја, а из правца Горњег Вакуфа поново се чује канонада. Уперили смо поглед у том правцу и послушујемо. Настао је кратак тајац, који прекида Василије Вујановић, замјеник комесара 2. чете: „Шта оно може бити, кад смо, такорећи, јуче отуда пошли? Смјешкајући се свом очиšћеном оружју, Јово Звицер, као за себе, рече: „По свој прилици, знаћемо сјутра, прије овог времена.“

НАРЕДБА ВРХОВНОГ КОМАНДАНТА

У штабу Батаљона и у командама ужурбност. Недалеко су штабови Бригаде и Дивизије. Свима је јасно да се нешто веома важно забива. Команданта Ника Стругара, комесара Бранка Тачовића, замјеника команданта Миљутине Пејановића и партијског роководиоца батаљона Ника Анђела позаше у штаб Бригаде. Тамо им је саопштена Наредба Врховног команданта: „**ПО СВАКУ ЦИЈЕНУ СПРИЈЕЧИТИ ЊЕМЦЕ ДА СЕ ПРЕКО ВИЛИЋА ГУМНО И ДРАЖЕВА ПРОБИЈУ ЗА ШЋИТ, ГДЈЕ СЕ НАЛАЗЕ НАШИ РАЊЕНИЦИ**“. По њиховом повратку у Батаљону је изгледало некако свечано. Одржан је састанак с војним старешинама, а затим кратки партиј-

Исмет Мујезиновић: Позив на устанак

ски и скојевски састанци. На дневном реду је само једна тачка: „**ПО СВАКУ ЦИЈЕНУ СПАСИТИ 4.000 РАЊЕНИКА**“. Другови из војног и партијског руководства предочили су значај борбе која предстоји и укратко нас упознали са ситуацијом. Да њемачке дивизије надиру преко гребена планине Радуше, правцем Горњи Вакуф — Прозор — Шћит, да би савладале отпор наших јединица које се грчевито бране, да наш батаљон у борбеном поретку Бригаде и у садејству са III крајишком бригадом има посебну улогу и да се рањени другови морају спасити.

„**САМО ПРЕКО НАС МРТВИХ ЊЕМЦИ МОГУ ПРОЋИ**“ — закључили су борци батаљона, и завршио се састанак. Нема одступања док

Миши МАРТИНОВИЋ
и Васо МИТРОВИЋ

ВИЛИЋА ГУМНО

и једног борца буде живог. Сви ћемо изгинути ако затреба, био је то закључак и заклетва пред Партијом. Сви смо презирали смрт кад су у питању 4.000 наших рањених другова.

У долини Раме донесена је коначна и судбоносна одлука на свим нивоима Врховног штаба, Штаба II дивизије, IV бригаде, 2. батаљона, команди чета, партијских и скојевских састанака. Сви смо били свјесни тежине и одговорности обавезе коју смо дали. Унапријед се знало да промјене у извршењу задатка нема, макар сви изгинули, али смо, као и увијек, били сигурни у своју побједу и да ћемо задатак у потпуности извршити, без обзира на жртве и напоре који предстоје.

У плаветнилу сутона 1. марта 1943. године, на небу су остали црвени трагови. Командант Батаљона наредио је покрет.

Спуштамо се истом оном стрмином којом смо и дошли. На цести видимо камионе и поред њих Пека Дагчића и Митра Вакића. Радујемо се што ћемо путовати камионима. То нам је било друго путовање моторним возилима.

Стigli smo na cestu, Peko i Mitar se smješkaju, ponеког борца нешто питају, отпозivaju, a s Nikom se rukuju. Po njihovom držanju moglo se zaključiti da je situacija veoma teška i ozbiljna, ali susret s Pekom i Mitrrom uviјek је bio izvor i podsticaj za нове напоре и vjeru u pobedu.

ВРЛЕТИМА И БЕСПУЋИМА РАДУШЕ

Већ је мрак, слабо се види. Стали смо поједи пута испред пећине у којој је био магацин муниције Врховног штаба. Снабдјели су нас и бомбама. Многи борци користе невидјелицу и настоје да узму што више муниције. Нарочито су похлени на дефанзивне бомбе, од којих ће мало имати користи у дубоком снјегу на падинама Радуше. Задржавање око муниције, прекиде командант: „Покрет, на своја мјеста!“

Колона камиона кренула је према Прозору. Ориле су се пјесме: „Нема боја, нема треске без IV пролетерске, нити боја да се бије, где батаљон други није... „У бој, у бој, у бој! ко

живот свој не жали, нек иде у наш строј“ или: „Ој фашисти, црни врани, црни су вам дошли дани“. Поставља се питање: која би друга војска, свјесна тежине задатка, у таквом расположењу ишла на његово извршење? Поред пјесме, као и увијек код нас, има доста шала и досјетки. Шале се с једним другом, кога су у Јабланици забављали уз грамофонску музiku да би му појели баклаву коју му је спремio неки заробљени Италијан од заплијењеног материјала. Или су другом измислили да је носио ранац и личну опрему заробљеном пуковнику, команданту италијанског пуча, који је бранio Јабланицу, а тај друг га је као заробљеника водио код Пека. Све је то на одређен начин утицало на борбени морал, свијест и другарске односе.

Чувши да на положај хита 4. пролетерска бригада, међу рањеницима и болесницима, наступило је право весеље. Били су сигурни да ћemo предузети све што је могуће да их заштитимо. Знали су да су пролетери у извјесним ситуацијама гинули по двојица и тројица за једног рањеника. То је још више јачало морал наше војске, а код рањених другова стварало сигурност да ћe бити спасени.

Прошли смо кроз Прозор и довезли се негде испод Дражева. Послије искрцања, Батаљон се постројио. Командант прилази строју, издава искрпљене другове и оне који су прије неki дан дошли из болнице. Издавени се опири и нећe да напусте строј — повријеђен је њихов борачки понос. Искористили су ноћ и поново ушли у колону.

Колона 2. батаљона у хладној и непроријеној мартовској ноћи пење се врлетима и беспућима Радуше. Шкрипи под ногама и мраз штипа лице. Борци се спотичу под теретом наоружања и муниције. Кратки састанци врло су ријетки — требalo је што прије избити на превој Радуше. Дуго смо ишли и одједном кроз плаветни зоре, примјеђујемо бјеласање снјега на врховима планине. У колони по један избили smo испред колибе где нас дочекаше Крајишници. Вјероватно да је то било руководство крајишних батаљона. Рукују се с нашим командантом и очигледно се радују нашем доласку. Заједнички уђоше у колибу.

НА ВИЛИЋА ГУМНО ИЗБИЛИ СМО БЕЗ БОРБЕ

Док су се они договарали о предстојећем задатку и упознавали се са ситуацијом на фронту, ми смо одахнули у снјегу, ослоњени леђима на руксаке и војничке торбице.

Договор је био кратак. Наш командант излази из колибе и осмјехује се на нас. Погледом преће преко Батаљона и био је веома изненаден кад је спазио оне које је издвојио из строја на периферији Прозора. Доста је строго рекао: „Ви не извршавате наређење команданта. Пред нама су Њемци, и веома је хладно, а ви сте јуче дошли из болнице. Мислим да ћe те се ускоро показати“. Застаде за тренутак, погледа према превоју планине и нареди покрет.

Што се више пењемо, снјег је све дубљи. Сријеђу нас алуге букове шуме и испресијеџан терен. Овдје је снјег висок 60-70 см. Замрзнута кора пуца и ноге пропадају. У колони смо сазнали да je VII банијска дивизија у десетодневним борбама нанијела Њемцима осјетне губитке. Командант нареди: „Највећа тишина“. Појосмо мало даље и пред нама се указа непошумљена зараван у облику благог лука, изнад кога је пошумљен планински превој. Нико стаде и као за себе рече: „Вилића гумно“. Окренуо се и поново нареди: „У стријелце, правац превој!“

Наступали smo опрезно. На Вилића гумно избили smo без борбе. Посјели smo положај у овом борбеном поретку: на десном крилу 1. чета, по средини 2. чета, а на лијевом крилу 3. чета. Непосредно иза нашег батаљона, по дубини, распоређен је 5. батаљон, чији је задатак био да појача одбрану 2. батаљона. У борбеном поретку 5. батаљона био је и штаб Бригаде. Десно од нас два батаљона III крајишке бригаде, а лијево наши 3. и 1. батаљон. Батаљон III крајишке бригаде имали су задатак да не дозволе непријатељу прород и да штити десни бок нашег Батаљона на Вилића гумну. Трећи и I батаљон наше Бригаде требали су да усмјере своје дејство на Орловачу, Каравулицу и Кобилу, како би сталним нападима олакшали положај 2. батаљону. Према томе, били smo сигурни да су нам крила обезбијеђена.

Ширина рејона одбране 2. батаљона није била већа од 250—300 метара. Никад нисмо били у гушћем борбеном поретку. Све борац до бораца. Планински превој је без заклона и грудобрана — букове младике и ријетко шиље једини су заклони. Понегдје вири и по који камен из снјега. Батаљон чека, ослушкује, и чути. Ваљало је видjeti борце: погледи на нишану, прсти на обарачу, а тијело мирно, у снјегу. Сви осматрамо, забринuti што је на Вилића гумну тихо као да то није бојиште.

(Крај у следећем броју)

КОНФЕРЕНЦИЈА ЗА ШТАМПУ У „МОНТЕНЕГРОТУРИСТУ“

Овогодишња сезона рекордна

Овогодишња туристичка сезона дала је изванредне резултате. И по броју посјетилаца, ноћења и по финансијским резултатима она је надмашила све досадашње.

— У 46 наших хотела до мани и инострани туристи остварили су за девет мјесеци ове године 1.762.568 ноћења, односно 17 одсто више него лани у исто вријеме — истакао је генерални директор „Монтенегротуриста“ Миодраг Мировић. — У аутокамповима је остварено 726.746 ноћења, што је за 76 одсто више него за девет мјесеци прошле године, а у собама домаће радиности, које је закупило ово предузеће, гости су остварили 1.312.215 ноћења, што је за 55% више него у периоду од јануара до октобра 1977. године.

Поред тога што је било више посјетилаца и ноћења, постигнути су и други задовољавајући резултати. Дужи на боравку гостију повећана је у просјеку у хотелима са 4,3 на 9,5 дана, у камповима са 4,6 на 8,9, док је у собама домаће радиности нешто смањена — са 9,9 у прошлјој на 8,7 у овој години. И туристичка сезона продужена је са 127 на 149 дана.

Највише радује што су постигнути и изузетно добри финансијски резултати. У вријеме када црногорска привреда трпи знатне губитке то итекако охрабрује. Укупан приход остварен за девет мјесеци износи близу милијарду динара или 40 одсто више него у истом периоду прошле године, док остатак дохотка износи 55 милиона или 28 одсто више него лане у периоду који се упоређује. Порасли су и трошкови пословања — за 43

одсто у односу на девет мјесеци лани, а условљени су углавном скоковима цијена на тржишту, повећањем уговорних обавеза и издавањима за разне доприносе и порезе.

Од 24 основне организације овог предузећа њих 20

НОВИНЕ

Да би што боље дочекао наредну сезону, од које се много очекује, „Монтенегротурист“ припрема низ новина у унутрашњој организацији. Од ООУР „Јадрантурист“ и Сектора за продају формираће се туристичко-путнички-сервис или агенција која ће посити име „Монтенегро-експрес“. Она ће почнети с радом 1. јануара 1979. године. Уместо досадашњег Сектора за финансије дјеловаће Интерна банка, а увешће се и компјутерска обрада података. Током идуће сезоне постојање и радио-веза између свих објекта је куће који се налазе у девет црногорских општина. Све ће то допринијети бољој продаји капацитета и угоднијем боравку туриста на овом подручју, а, разумије се, и рационализацијем по словаљу.

је пословало позитивно, а најбоље резултат постигло је ООУР „Велика плажа“ у Улцињу, где остварени укупни приход износи 72 милиона динара, а остатак дохотка

ка 11 милиона или готово два пута више него прошле године. „Фјорд“ из Котора, „Синђавина“ из Мојковца, „Плавско језеро“ и „Домаћи туризам“ из Бара остварили су укупан губитак у износу од 7,1 милион динара.

— С обзиром на то да на неки девет мјесеци нијесмо сбрачунали ненаплаћену реализацију која износи око 30 милиона и девизну стимулацију од 70 милиона динара, сасвим је извјесно да немоје и крај године дочекати са отприлике истим резултатима као и послије девет мјесеци — истакао је Миодраг Мировић. — Наравно, изузетно смо задовољни, али ова сезона је показала да треба још много уградити како би „Монтенегротурист“ био оно што се од њега очекује. У првом реду показало се да су наши смјештајни капацитети — око 12.000 постеља у хотелима, 5400 кампајнија и око 25.000 кревета у собама домаће радиности — мали и да не можемо примити све оне који желе да се код нас одмарaju током лета. Недостају објекти свих врста: хотели, ресторани за ванпансонску трошњу, ауто-кампови. А интерес гостију, нарочито иностраних, је огроман.

„Монтенегротурист“ мора градити нове објекте, како би проширио своју понуду и још боље напунио касу. Пре ма оноге што су анализом тржишта утврдили у овој кући убудуће треба градити — осим класичних објеката — рента-виле, бунгалове, гарни-хотеле (услуге: спавања и доручак), апартмане, аутокампове. То је захтјев туристичког тржишта које тражи „нову робу“. С. Г.

Са конференције за штампу у „Монтенегротуристу“

Раскошне љепоте и непоновљиве чаре природе је везала милионима година, стварајући од Улциња до Херцег-Новог најљепши бисерни ћердан плажа, залива, затона, жала, маслињака и окомитих хридина.

У времену када човјек, у слијепој трци за стандардом, немилосрдно разара и руши равнотежу коју је природа вјековима клесала, када се свијет гуши под притиском смога, а многи организми, нагризени разорном снагом многобройних штетних састојака, јављају се отпори пре ма томе, при чему се користе сви природни и људски потенцијали у борби за спас и очување човјекове средине.

У том циљу, жељећи да се најмлађим становницима Југославије отворе очи и развију трајна осећања љубави

према природи и њеним љепотама, организована је широка савезна акција, па је прошла година проглашена годином борбе за очување здраве човјекове средине под јединственом паролом: „Домовина се брани љепотом!“

Љепотама нашег приобалног региона дивили су се многи посјетиоци. Тешко их је све набројити, а, уосталом, то и нам није циљ. Њих свако види. То потврђују бројни туристи који хрле ројевима према нашој обали, дивећи се и напајајући се свејдином најљепше и најочуваније природне оазе у односу на многа поднебља, где су крајичак чистог неба и

плаветнило бистрог мора постали већ права ријектост.

Хиљаду примјера у свијету могли би се навести, где је — и поред свих достигнућа технике и технолођије, поред свих предостroжnosti и других обезбеђења — једног дана затајио фактор човјек или фактор филтер, није важно, па је сва зној, све жртве и одрицања понижела стихија у неповрат, уништила свак људски труд, све љепоте и све његове највеће у будућност.

Јадранско море није океан, већ само један мало већи залив. Довољно би било да се на једном његовом крају, у једној луци, деси нешто

НАШ ОСВРТ

Обазриво са цијенама

Пуристичка сезона тек што је минула, а већ је неопходно да мислимо на сљедећу, уколико желимо да стопа раста промета и девизног прилива настави планираним темпом. Праве, најгрубље, рачуница и биланс овогодишње туристичке „жетве“ јасно показују да смо, послије дужег периода стагнације и заостајања, постигли изванредне резултате, и поред извесних пропуста у погледу снабдијевања, чистоће и пребукирања који умањују општи утисак.

Сврха овог осврта је да подстакне на размишљање о извјесним појавама и процесима који се већ сада одигравају на ћудљивом туристичком тржишту — на кретање цијена и на понашање наших директних конкурентата, што ће, сасвим сигурно, утицати на будуће пословање. Јер, ако неке акције, које се припремају или предузимају, очито показују да нисмо у току тржишних збивања и да нам се лако може догодити да због тога останемо краћим рукава. Ове године постали смо знатно конкурентнији, и то захваљујући задржавању цијена на прошлогодишњем нивоу и монетарним струјањима, односно ефектима девалвације влаге великих рецептивних туристичких земаља. Но, и поред таквог сазнања, описане овогодишњим бујом, неке основне организације удруженог рада у нашој општини најављују (поједиње су то већ учиниле) повећање цијена својих услуга и до 30%! И то у тренутку када би требало да водимо битку да прилагођавамо тржишним условима и одговарајућим приступом политици цијена трајно одржимо достигнути степен конкурентности, који нам је и дonio побољшање положаја и знатно повећање девизног прилива.

Најпознатији институти који се баве економским истраживањем у сferи туризма предвиђају да ће се инострани туристички промет у наредним годинама повећавати по годишњој стопи 6—7%, а туристичка потрошња од 10% до 12%. Морамо се запитати: хоћemo ли оваквим потезима, лишеним минимума обазривости, моћи како треба да пратимо позитивна кретања светског туристичког промета? Неће ли се, можда, поновити нешто слично оном што се догађало од 1974. до 1977. године, када је, статистичари тврде, инострани туристички промет у свијету смањен за 2,8%, а у нашој земљи за 7%.

Циљ нам је да повећамо коришћење капацитета и, упоредо с тим, инострани промет и девизни приливи. То ћemo постићи једино ако будемо благовремено преузимали ефикасне мјере, управљене на очување и јачање конкурентности наше понуде. Једностраним повећањем и наглим скоковима цијена, без претходног свестраног изучавања сваког поједињог тржишта и његових специфичности, прouзорканих низом економских чинилаца (степен економске развијености, стопа раста инфлације) нећemo успјети да у наредним годинама повећамо наше учешће у иностраном туристичком промету.

Често се робује заблуди да је једини излаз и спас у повећању цијена, а не чини се готово ништа на плану обогађивања понуде, усклађивању њене структуре с тражњом, побољшању асортимана и квалитета услуга, на плану предузимања акција квалитетније организације пропаганде наших капацитета и већем повезивању с агенцијама и другим организаторима туристичких путовања.

Општа збивања у сferи туристичког промета, чињеница да неке агенције већ сада почињу да закупљују капаците за 1979. годину, понашања, акције и мјере које предузимају наши директни конкуренти приморавају нас да о идућој сезони већ сада мислимо. Морамо бити будни и одјерјавати сваки потез, а у случајевима када треба да услиједе одређена умјерена повећање цијена, онда треба да буду праћена побољшањем квалитета услуга и стандарда сервиса.

Б. КРГОВИЋ

не — комуникације, луке, трговине и све остало што ову важну привредну грану чини привлачнијом и уноснијом.

Колико су ту само непримјеривог блага у море и на обале природе и човјек уграла, колико је ту љепота и величина природних и људских наређано!

Питамо се: какве су то сile, величине и материјалне вриједности сједињене у идеји о реализацији фабрике која, по мишљењу експерата, може да баци у засјек на све што су природа и човјек годинама стварали?

Свето Радуловић

За очување човјекове средине

плаветнило бистрог мора постали већ права ријектост.

Хиљаду примјера у свијету могли би се навести, где је — и поред свих достигнућа технике и технолођије, поред свих предostrožnosti и других обезбеђења — једног дана затајио фактор човјек или фактор филтер, није важно, па је сва зној, све жртве и одрицања понижела стихија у неповрат, уништила свак људски труд, све љепоте и све његове највеће у будућност.

Јадранско море није океан, већ само један мало већи залив. Довољно би било да се на једном његовом крају, у једној луци, деси нешто

најчешће заједничког, већ својом основном мисијом, дјелимично или у потпуности, једна друга искључујућу.

Наše друштво се безрезервно опредијелило за туризам и човјекове пратеће гра-

Велики промет — мали доходак

Резултати деветомјесечног пословања угоститељско-туристичких ООУР-а показују да смо ове године, послије четири „мршаве“ сезоне, потукли све досадашње рекорде, констатовано је на недавно одржаном састанку у Скупштини општине.

Основна сврха састанка била је да се сагледају резултати овогодишње туристичке „жетве“, анализирају и отклоне испољене слабости и пропусти, и да се размотре изгледи за наредну сезону.

Неки натуралини индикатори јасно нам говоре да смо у протеклој сезони остварили изванредан промет, неупоредиво бољи од свих досадашњих. Тако, на пример, од укупног туристичког промета који је у прошлој години остварен у СР Црној Гори, на нашу општину отпада 31%, број остварених ноћења је за 31% виши од прошлогодишњег, а иностраних гостију било је више за 35%. Посебан квалитет представља пораст промета у комерцијалном угоститељству за 20%, што чини најшу основну базу и перспективу даљег развоја.

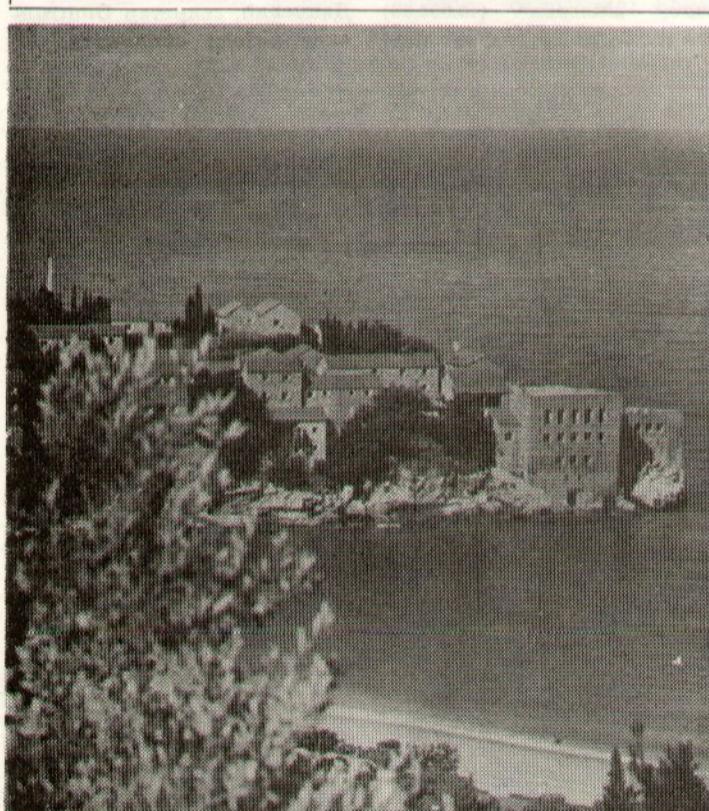
Међутим, и поред апсолутних рекорда у оствареном промету, деветомјесечни обрачуни ООУР-а, такође, показују да је остатак дохотка веома мали, чак симболичан, што се објашњава прије све га субјективним факторима, ниским степеном продуктивности и ефикасности привређивања, недовољном штедњом, неблаговременом обрадом тржишта и главних конкурентата, ниским цијенама, непрегулисаним доходовним односима између „Монтенегрокомерца“ и осталих ООУР-а. Поред низа субјективних слабости, на пропорцију промет — доходак веома значајно утиче и положај угоститељско-туристичке дјелатности у систему привређивања, па се баш на примеру наше општине у најпунијем смислу остварује теза о туризму као „богатом сиромашу“.

Реално је очекивати да ће се овакав темпо наставити и у идућој години. На то, прије свега, указује знатно бољи „букинг“ на најзначајнијим иностраним тржиштима, у односу на исти период прошлих година.

Ова чињеница спајаја наде у успјешну „бербу“ и у наредној години, али у истим обавезује туристичке и све остале раднике од којих зависи квалитет услуга. Неопходан је још бољи рад, одговорнији однос, већа штедња и ефикасније привређивање.

Виши степен културе рада, уношење више од говорности и енергично отклањање многих субјективних слабости означило би квалитетно нов корак у нашој туристичкој експанзији. Тада би, свим сигурно, однос промет — доходак био много повољнији, а самим тим и знатно бољи стандард у послених радника.

К.

Свети Стефан

АКТУЕЛНЕ ТЕМЕ

Туристички производ и његов квалитет

Веома хетерогена дјелатност туризам се манифестира и изражава преко свих активности које непосредно и посредно пружају услуге туристима. Може се рећи да нема дјелатности која не учествује у туристичком привређивању. Неке се на директан, а друге на индиректан начин укључују у формирање туристичког производа. На директан начин укључују се угоститељство, занатство, путнички саобраћај и агенције, ко муналне службе, трговина на велико и мало, разни рекреативно-забавни објекти. Индустрија, пољопривреда и грађевинарство на индиректан начин утичу на формирање туристичког производа.

Могли бисмо рећи да је туризам скуп привредних и непривредних дјелатности и активности које су усмјерене на задовољавање жеља и потреба туриста. Стабилност и перспектива туризма зависи од квалитета којима се те потребе задовољавају, а он од више чинилаца. Посебно се могу истaćи клима, географски положај, ужа и шире инфраструктура, саобраћај, кадрови, смјештајни капацитети, њихова структура и квалитет, близина гла-вних саобраћајних центара.

Чињенице који могу утицати на туристичко привређивање могуће је подијелити на природне, друштвено-економске и историјске. Фактори природне погодности представљају комплекс од природе датих елемената.

Клима, конфигурација терена и географски положај у великој мјери утичу на формирање туристичких региона. Клима утиче на квалитет туристичке понуде одређеног подручја преко следећих елемената: усмјерености вјетрова, надморске висине, разуђености морске обале, стања инсолације морске воде, дневне, мјесечне и годишње осунчаности и распореда временских периода, количине кишних и сњежних падавина на појединим временским периодима, вегетативног комплекса (он у великој мјери одређује изглед простора и пејзажа).

Резујење морске обале и квалитет плажа спадају међу најзначајније чињенице у формирању туристичке понуде на мору. Већи број туриста опредељује се за она мјеста која имају плаже подготве за сунчање, кретање, рекреацију и боравак. **Инсолација морске воде** је, такође, битан елемент при усмјеравању туристичког промета. Сунчаност и облачност утичу на ниво туристичке понуде, а тиме и на квалитет туристичког производа, јер је сунчаност основна претпоставка лjetњег, а снijежног зимског туризма.

Богатство флором и фауном су значајни чињеници привлачности ужег или ширег подручја и у доброј мјери опредељују смјер туристичких кретања. **Друштвено-економске подобности**

Поред природних, друштвено-економски услови утичу на формирање комплекса туристичке понуде.

У комплексу друштвене по добности могу се убрози друштвени систем и његове карактеристике, третман туризма са друштвеним аспектом, систем стимулативних мјера за развој туризма, степен отворености одређене земље за посјетиоце из других земаља, царински прописи и висина царинских стопа, пасошне формалности.

Фактори економске подобности су економска могућност земље или подручја за туристички развој, инвестициони услови и стимулативни мјере за његов развој, истраженост значаја и улоге коју туризам има или може имати у комплексу привредног развоја, достигнути степен туристичког развоја који опредељује у одређеном степену перспективу туризма, развој уже и шире туристичке инфраструктуре који значајно утиче на даљи економски развој туризма, инвестиције и очекивани ефекат као индикатор рентабилности, извјесност тражње за туристичким услугама одређене земље или подручја, стање саобраћајне мреже која у великој мјери опредељује туризам на одређеном мјесту или подручју, развијеност трговачке мреже, здравствене заштите, организација рада комуналних и сличних служби, спортско-рекреативне и друге подобности.

Туризам се не може једна ко успјешно развијати у свим земљама. Постоје одређена подручја која су у преимућству у односу на друга, јер посједују повољније услове. Од економске политике и статуса туризма зависи и висина средстава која се улажу у ову грану. Истраженост ефеката, који се постижу у привредном развоју преко туризма, омогућава и формирање његовог мјesta у привредном комплексу. Познато је да је капитални коефицијент у туризму, у односу на друге гране, већи, или само ако се посматрају чисто финансијски показатељи. То је, једним дијелом, резултат некомплексног сагледавања туристичких ефеката. Ако се узму у обзир сви могући ефекти које доноси туризам, ситуација се квалитетно мијења у његову корист. Често су се до сада преко туристичких објеката рјешавали и објекти шире инфраструктуре.

Узимањем у обзир и таких инвестиција нормално је да се погоршава капитални коефицијент. Туризам доноси и ефекте који се финансијским параметрима не могу изразити (утицај на културно-социјолошки преображај, учење језици). И тај фактор показује необјективност мјерења туристичких ефеката само преко квантитативних показатеља.

Туристичка инфраструктура изражена саобраћајном мрежом, трговином, стањем комуналних, здравствених и других објеката у великој мјери опредељује квалитет туристичких услуга.

Стање хотелских и других смјештајних капацитета и ванпансионских јединица значајно утиче на квалитет који је могуће дати и постићи у туризму. Што су објекти новијег датума, по-врлојији лоцирани, архитек-

тонски атрактивнији и функционалнији, утолико изазивају већу туристичку потражњу, јер се у њима може обезбедити бољи квалитет туристичког производа. То исто важи за квалитет путова, превозних средстава и успутних објеката свих врста.

У културно-забавне факторе могу се убрози музичке и фолклорне манифестације, разни концерти забавне и озбиљне музике, такмичења спортског карактера и у знањима из појединих областима (музика, уметност, књижевност, филм). Поједи на мјеста су, у туристичком погледу, захваљујући развијању неких од поменутих активности, доживјела високу репутацију. Веома значајан предуслов за туристички развој састоји се у посједовању што више споменика материјалне и духовне културе.

На појединим подручјима одвијали су се веома значајни историјски догађаји. Као одраз бурне прошлости, тамо су грађена обиљежја тих догађаја у виду споменика, маузолеја, музеја, историјских домаћина, а ти садржаји могу и те како да допринесу туристичком интересовању и да представљају со лидну основу за већи квалитет туристичког производа. Поједина мјеста су значајна у туристичким миграцијама захваљујући баш томе што је на њима лоциран неки културно-историјски или умјетнички споменик.

Социјолошки аспект, односно садржај је, у ствари, скуп елемената који се односе на основне услове човјековог друштва у одређеном временском периоду. Животни и социјолошки ниво одређеног подручја у великој мјери утиче на туристички развој. Степен благостања, просвећености, културе, стил опхођења, способности брзог пословног и дисциплинованог прилагођавања новонасталим промјенама у великој мјери служи као основа за квалитетан туристички производ.

Скоре да нема активности у којој кадрови имају толико значај као у туризму где је живи рад њен основа, Аутоматизација технолошког процеса у туризму далеко спорије напредује него у другим дјелатностима, тако да ће субјективни фактори увијек играти веома значајну улогу. Иако већи степен аутоматизације смањује потребу за бројем радника, за сада у туризму виши ниво услуга захтијева и већи број радника. Не може се инсистирати на бољој туристичкој услуги ако нема добрих кадрова — таквих који посједују знања из свих области туризма и интересовања. Добар туристички радник мора бити у стању да каналише пртљаже туристичке смјеру и да се веома брзо прилагођава насталој ситуацији.

Др Ратко Вукчевић

СА ПРИПАДНИЦИМА ТЕРИТОРИЈАЛНЕ ОДБРАНЕ

На логоровању

Крајем септембра и првих дана октобра — временске прилике нијесу биле поље за логоровање под шаторима. Упорне кише праћене вјетром условљавале су неуобичајено ниске темпереture. Но, то није сметalo припадницима територијалне одбране с подручја наше општине да до у детаље изведу план и програм осмодневне вјежбе у којој је учествовало 70 лица.

Посетили смо логор у Иван-долу — удолини између Зечева Села и Обле Главице. Атмосфера — права војничка: шатори смештени ободом заравни, у средини, израђена од црвеног камена као мозаик, петокрака из које „ниче“ високи јарбол с државним заставом. На улазу у логор пресрео нас је официр безбедности Ђуро Ражнатовић и оштро војнички поднис рапорт: „Налазите се у логору припадника територијалне одбране Будва. Војници су на занимљу. Станајте у логору је редовно! Рапортира резервни мајор Ђуро Ражнатовић!“

И ми смо поступили војнички и упутили заједнички поздрав присутнима — „Други, здраво!“ А присутни су били Перо Кнежевић, начелник Штаба територијалне одбране Будва, командант логора, пензионисани мајор Ђуро Зец, Ђоко Јубановић, командир групе омладинаца — добровољаца на вјежби, група омладинаца у униформама имала је теоретску наставу под шатором — и особље кухиње.

Ова вјежба представља саставни дио опште акције „Јединствени у одбрани и заштити“ коју је покренуо ССРН. Изводи се у отежаним условима и на доста тешком терену — истиче Перо Кнежевић. — Циљ вјежбе је постизање потребне прилагођености и вјештине, као и одређеног степена физичке спремности чланова ТО у случају евентуалног рата. Поред захтјева предвиђених планом и програмом вјежбе, тежиште обуке усмерено је на стручно усavrшавање старјешинског кадра у ефикасном командовању јединицама и руковању материјалним средствима. Вјежбом, такође, треба да се постигне већи степен осposobљености јединица територијалне одбране у мјесним заједницама за откривање формације и тактике евентуалног агресора у циљу да му се пружи што ефикаснији отпор. Није запостављено ни идеолошко-политичко уздизање припадника јединица ТО. На широкој примјени мјера самозаштите неопходно је развијати осјећај одгоја

ворности, свијест и самопријегор код сваког појединца који на овом плану добија одређене задатке. Упознавање и заблизавање припадника ТО приликом оваквих вјежби чини, такође, једну одбитних компоненти обуке.

Састав јединица које су биле обухваћене овим логоровањем био је врло повољан. Око 70% су чланови Савеза комуниста, претежно млађи, међу којима 10% добровољаца — омладинаца и смладинки. У логору је била формирана и партијска организација која је редовно одржавала састанке на којима су разматрана питања од интереса за што успјешније савлађивање програма обуке. На дневном реду састанака налазила су се и питања предузимања безбедносних мјера у логору приликом извођења оцјенских гађања. Иначе, ову обуку из воде другови из јавне безбедности, док предавања из идеолошко-политичке наставе држе предавачи друштвено-политичког актива при Општинској конференцији СК Будва.

Ни културни живот није запостављен. У логору је остало уведена струја, па је редовно праћен телевизијски и радио програм. У оваквим приликама добро дође и спонтано организована забава. Тако, на пример, организовано је вече виџева. Најдужовитије је испричao Вељко Арменко, па је, као награду, добио задатак да се попне на сто и да га понови.

У разговору с друговима из Штаба логора чули смо више интересантних појединости о вјежби и њеним учесницима. Прије свега, истиче се пример омладинки — добровољаца за учешће на вјежбу: Весне Радовић, Олге Ђуровић, Зорице Матковић, Босильке Лагатор и Вожиславе Буковић. Од омладинаца добровољно су учествовали Драган Радовић, Карло Петелин и Светозар Маровић. — Нема задатка који се поставља пред припаднике територијалне одбране који ови млади људи нијесу у стању да изврше — каже командант логора Ђуро Ј. Зец.

Сваку похвалу добили су и кувари Ђуро Чупић и Јован Краљ од свих учесника вјежбе, који кажу да су у логору имали храну као да су у најлуксузнијем хотелу.

Иначе, општа је оцјена руководилаца вјежбе да су јединице територијалне одбране наше општине потпуно материјално и технички опремљене, кадровски попunjene и оспособљене за успјешно обављање свих задатака.

В. С.

Упознавање са задатком

Електродистрибуција — примјеран колектив

Основна организација Електродистрибуција „Будва“ у почетку мали колектив безовољно квалификованих радника и фондови, одмах најавио конституисање у самосталну организацију, ухватајући се у коштац с низом проблема и, успјешно их савлађујући, постигао значајне резултате. Ове године, најусјешије у досадашњем пословању, поред довољног броја квалификованих и радника са средњом стручном спремом, ова основна организација је уздржаног рада добила је три електроинженера, једно правника и неколико висококвалифицираних рад-

је обављено на опште задовољство у рекордном року пред одржавање VIII конгреса СУБНОР-а Југославије.

Овај изузетно вриједни колектив је радове на низ друштвених објеката извео без и динара накнаде, односно наплаћујући само материјалне трошкове без радне снаге. То се односи на одржавање јавле расvjете из подручју општине Будва у току 1977. и ове године, изградњу јавне расvjете дуж шеталишта од хотела „Парк“ до хотелског комплекса у Бечићима, затим у насељу Подкошљун и дуж пјешачке стазе од „Парка“ до улаза у

тарних и акција од општег значаја — 30.000,00 динара.

Да је у питању колектив који се у свом пословању придржава принципа доброг привредника може да илуструје сљедећи податак — из градњом пословне зграде, магацина, радионице и гараже за специјална возила, он је створио услове за још бржи и успешнији развој, а да је брига о радницима и условима њиховог живота и рада увијек у овом колективу била на првом мјесту органа управљања показује инвестирање нешто преко три милиона динара за изградњу девет станови за раднике.

М.

ОРГАНИЗОВАНО ПРОТИВ АЛКОХОЛИЗМА

У Будви је прије кратког времена одржана добро посјећена Оснивачка скупштина на друштва за борбу против алкохолизма, никотинизма и наркоманије, којој су, поред представника Скупштине општине и друштвено-политичких организација, присуствовали другови Спасоје Мићуновић и Светозар Букилић, предсједник и потпредсједник Републичког одбора Савеза друштава Црне Горе за борбу против алкохолизма, никотинизма и наркоманије. Них двојица су том приликом одржали предавања. О антиалкохолном васпитању младих (Мићуновић) и „О социјалним посљедицама претjerana upotrebe alkohola“ (Букилић).

У Општински одбор за борбу против алкохолизма изабрани су Стијено Грегорић (предсједник), др Владо Поповић, Светозар Маровић, Светозар Радуловић, Мира Кузмановић, Павле Јовић, Светлана Трифуновић, Карло Петелин и Зорка Матковић. У Надзорни одбор изабрани су Славко Недовић, Бранко Ђарба и Мирдраг Баровић. За делегата у Републичку скупштину Савеза друштава против алкохолизма изабран је Милорад Џапчевић, секретар Општинског вијећа синдиката.

Пословна зграда

ника. Такав профил радне снаге омогућио јој је да обављају одговорне, обимне и сложене задатке — да одржавају јавну расvjetu на подручју општине и на вријеме изградњи пријеључне водоводе далековода и нисконапонске мреже на низу индустријских, туристичких, школско-образовних, здравствених, дјечјих и објеката посебне намјене. Поред постављања јавне расvjете у насељима Подкошљун и Рафаиловићи, она је изградила расvjetu од хотела „Парк“ до комплекса у Бечићима и од одмаралишта синдијалних организација Поморавља до улаза у Будву. Посебно треба истaći залагање овог колектива око постављања расvjете на простору од Магистрале до Јадранског сајма и на Тргу Слободе, што

буду. Да становници села Брајића не би остали без електричне струје, ова организација платила је 70.000,00 динара блиндирану трафостаницу. Из сопствених средстава изградила је стубну трафостаницу и нисконапонску мрежу за село Пријевор, а блиндирану трафостаницу и нисконапонску мрежу за насеље под Магистралом. Значајна је и финансијска помоћ коју је ООУР Електродистрибуција пружала различитим корисницима различитим поводима — за изградњу канализационог колектора у Петровцу (50.000,00 динара), за примарну канализациону мрежу у Будви (63.000,00), за бачку библиотеку (80.000,00), фудбалском клубу „Могрен“ (50.000,00) као и за низ других хумани-

НА РАДНОМ МЈЕСТУ

ВРСТАН КОНОБАР

Љубо Давидовић, радник ООУР „Авала“, један је од првих коноbara у послијератној туристичко-угоститељској привреди у нашој општини. У вријеме кад су у Будви, у сезони, радила само два угоститељска објекта — „Авала“ и „Могрен“ — он је с љубављу обављао овај ни мало лак посао, који је тада био недовољно цијењен и вреднован.

Првог дана Љубо је позив коноbara сматрао врло одговорним, осjetљивим и деликатним. Без претjerivanja се може рећи да је он, у дугој коноbarskoj практици, све то потврдио: љубавно, поштено и културно се односи према гостима, никад ни пре ма коме не показује нервозу или мрзовљу или употреби

Љубо Давидовић

грубу ријеч. За њега гост је увијек у праву. Истиче да се он мора пажљivo саслушати, брзо послужити и, изнад свега, разумјети. За овог искустног и педантног угоститељског радника не постоје гости првог и другог реда. Гост је за Љуба једноставно — све. Ради тог госта постоји и наша професија — упозоравају га и захваљују на културној услуги.

Љуба познају и са симпатијама о њему говоре подједнако обични радници, глумци, пјесници, новинари и филмски радници. Сви га знају и сви га се по лијепом односу сјећају. Пишу му и страни туристи. Поздрављају га и захваљују на културној услуги. Пожелимо овом вриједном раднику нове успехе.

М.

АКЦИЈА „ЈЕДИНСТВЕНИ У ОДБРАНИ И ЗАШТИТИ ПОТПУНА СПРЕМНОСТ ЗА ОДБРАНУ

Кроз многобројне и разноврсне активности, које су веома успјешно спроведене у оквиру акције „Јединствени у одбрани и заштити“, дошло је до пуног изражаваја политичко расположење, мобилност, спремност и опредијељеност најширих народних слојева за одбрану и заштиту револуционарних тековина и успјешно супротстављање сваком агресору. Сви субјекти који су учествовали у вјежби показали су висок степен свијести, умјешности, организованости и обучености, чиме су допријели потпуном остварењу свих основних замисли и циљева акције.

У свим мјесним заједницама, основним организацијама и другим самоуправним организацијама и заједницама на подручју наше општине, у завршним акцијама ове изузетно корисне манифестације, извршена је провјера борбене готовости јединица терitorijalne одbrane и цивилне заштите и њихове способљености за дејствовање у ратним условима. Импровизовани су и гашени по жару, вршена евакуација становништва из угрожених подручја, пружана прва, најсопственија помоћ „настрадалим“ лицима и њихово отпремање, одржано низ рпнавала, спортских и културно-забавних територијалних приредби.

У свим основним организацијама и мјесним конференцијама СК одржани су претходно састанци на којима су интензивирани припреми и дијелjeni конкретна задужења, уз истовремено указивање на значај правила ног извршења утврђених за датака, што је веома позитивно утицало на масован одзив преко 4.000 радних људи и грађана, жена, омлади и пионира. Истовремено, поред провјере способности јединица ТО и цивилне заштите, ватрогасних јединица и санитетских екипа, била је садржajna и успјешна активност на унапређењу чвјекове сколине, оправди путева, прилаза и мостова, чишћену и уљепшавању плаža, улица, дворишта, тргова и паркинга.

Посебне похвале и признања, поред јединица ТО и цивилне заштите, заслужују ватрогасне и санитетске екипе у свим радним организацијама и мјесним заједницама.

Општински штаб је, тајко, у потпуности оправдао повјерење, показујући максималну ефикасност у благовременом извршењу за датака.

Биљежимо неке најкарактеристичније и најинтересантније моменте:

— У рејону „Словенска плаža“ импровизован је пожар. У рекордном времену, па лицу мјesta су се нашли припадници ватрогасног вода, успјешно интервенисали и за неколико минута локализовали пожар. Одмах потом услиједила је друга изненадна импровизација пожара, на истом мјесту, или и тада су ватрогасци били будни, успјешни и спаљиви, не губећи главу ниједног момента.

— Припадници вода за одржавање реда благовремено су открили два „диверзанта“, једног који је покушао подметнути пластичну мину на возилу патроле, а

другог у хотелу „Интернационал“, који се припремао за диверзанто-терористичке акције, након чега су их ухапсили и предали органицима безбедности.

— У извођењу замрачивања, у времену од 20 до 20,30 часова, вод за одржавање реда одмах је интервенисала, упозравајући домаћинства и радне организације, који се нијесу придржали паредбе и упутства о поступцима приликом замрачивања.

— Приликом гашења пожара у рејону „Словенска плаža“, четири лица су теже повријеђена. Санитетске екипе одмах су на лицу мјesta указале најнеопходнију медицинску помоћ, након чега је извршен хитан транспорт у најближу здравствену установу.

Нијесу изостали, ни успјеши у акцији добровољног давања крви, спортичким такмичењима и културно-забав-

Јединице терitorijalne одbrane и цивилне заштите беспрекорно су функционисале

ним манифестацијама, што је све чинило да се стекне заиста импресивна и величанијтвена слика патриотизма, непоколебљиве снаге и јединства свих субјеката општено-одбране и друштвене самозаштите.

Укратко, најсајкетији рапорт са вјежбе био је: заједничким напорима цело-купног становништва с подручја наше општине, у сарадњи с органима заштите и безбедности, у свим фазама вјежбе постигнути су успјеши изнад свих очекивања, што јасно показује да нема никакве сумње у потпуну спремност цијelog народа и свих његових организованих чинилаца да се успјешно су противстварија сваком агресору.

Б. К.

ИЗ РАДА ОДЈЕЉЕЊА УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА

Одјељење унутрашњих послова улагало је значајне напоре у циљу што успјешнијег извршења сва јих задатака — заштите грађана и гостију, њихове и друштвене имовине и подизања укупне безбедности на висини ниво. У радију, нарочито у току туристичке сезоне, било је прилично тешкоћа. Незадовољавајуће пријештве материјалног положаја радника, нарочито бројни стамбени проблеми, утицали су на њихову ефикасност у извршењу задатака. У последњих неколико година први пут се у сезони радио без истомоћи са стране, изузети три жеље — саобраћајна милиционара. Радници Одјељења унутрашњих послова СО Будва били су даноноћно у акцији, без обзира на дневне, недјељне и празничне одморе, без накнаде за прекоремени рад. Захваљујући таквом раду, активности друштвено-политичких организација, субјеката друштвене самозаштите и укупној политичкој клими, стање безбедности на подручју будванске општине било је доста добро.

Са најједном домаћим и страним гостију на почетку сезоне нормално је било очекивати криминале и изграднике, појачану активност непријатеља и појаву других безбедносно интересантних догађаја. У вези с непријатељском активношћу било је сигнал да неке терористичке групе екстремне емиграције припремају саботаже и диверзије, па се то могло очекивати и на подручју будванске ривијере. Постојале су пријетње и неких страних терористичких група, нарочито послије хапшења припадника западно-њемачке терористичке групе Бадер — Мајхоф у нашој земљи. У вези с тим, радници Одјељења су у току цијеле туристичке сезоне били у мобилном стању са цјелокупним људством и опремом. Активност унутрашњег непријатеља такође је била појачана, па се служба и на том плацу ангажовала у циљу његовог отkrивања и онемогућавања.

Даноноћно у акцији

ЕВИДЕНТИРАНО 146 КРИВИЧНИХ ДЈЕЛА

Од јануара до краја септембра евидентирано је на подручју будванске општине 146 кривичних дјела са неизвестним актерима у моменту њиховог извршења. Поред краћа (78) и тешких краћа (58), било је три силована, два разбојништва, два угрожавања јавног саобраћаја и по једно одузимање моторног возила, изазивање опште опасности и учествовање у тучи. Служба је открила извршиоце 57 кривичних дјела, а на путу је да открије још извјестан број. Након провјере преко органа у унутрашњости, и против тих извршилаца биће поднијете кривичне пријаве. Структура кривичних дјела показује да се ове године усједило у настојањима да се онемогући криминалци: док је прошле године било 48 краћа и 78 тешких краћа, ове године тај однос је обрнут — вршена су углјивом она дјела где су онтешени сами до присили томе, а то су најчешће краје по плажама. Ог кривени су извршиоци сва три силована, оба угрожавања јавног саобраћаја, одузимања моторног возила, изазивање опште опасности (пожара на Кошљуну) и учествовање у тучи, док је од два разбојништва једно још нерасправљено. Све то покаzuје да се с посебном пажњом прилагило расvještavanju težih krvivih djeala.

Поднијете су по двије кривичне пријаве због преваре из штете организације уздржаног рада, проневјере и злоупотребе службеног положаја, по једна због плаџачке и фалсификата службене исправе, а лишене је слободе 18 лица због основане сумње да су извршила кривична дјела. У 17 случајева истражни судије прихватио је и продужио притвор, а само у једном лицу је послије саслушања пуштено на слободу, али је против ње га покренут и вођен кривични поступак. Ово показује да се строго водило рачуна о поштовању законитости и правима грађана.

ЈАВНИ РЕД И БЕЗБЕДНОСТ САОБРАЋАЈА

У овој години поднијета је 141 пријава по Закону о прекршајном поступку због туче, дрског и непријатељског понашања. У једној од тучица два лица су теже повријеђена, па је против изазивача, поред пријаве за прекршај, поднијета пријава због кривичног дјела учествовања у тучи. Евидентиране су четири пријаве за прекршај због непријатељских јавних иступа — једна против лица из подручја будванске општине, а друга против лица из унутрашњости и двије против двојице страних држављана.

Иако је број прекршаја релативно висок, није алармантан, с обзиром на изузетно велики број гостију ове сезоне. Забрињава чињеница да је проценат извршилаца с подручја будванске ривијере врlo висок. У два случаја нападнути су радници милиције који су интervenisali, па су против извршилаца, поред прекршајних поднијете и кривичне пријаве због напада на службено лице у врšenju по слова јавне безбедности. Било је и неколико конфликата између неких омладинаца из Будве и милиционара пријаве због туче.

Укупно је легитимисано у циљу утврђивања идентитета или других потреба 3.365 лица.

Радници Одјељења унутрашњих послова Скупштине општине Будва 123 пута су обилазили ноћне чуваре и поднијели десет пријава судији за прекршаје по Закону о друштвеној самозаштити. Пред почетак туристичке сезоне одржано је више састанака с представницима организација удруженог рада на којима је указивано на обавезу спровођења у живот одредба Закона о друштвеној самозаштити у свим његовим видовима, а не само по питанju чуварске службе. У току сезоне било се у сталном контакту с одборима за друштвenu самозаштиту у мјесним заједницама и са одговорјућим тјелима или поједицима у организацијама удруженог рада.

Радници Одјељења редовно су учествовали у гашењу пожара на подручју општине, спасавању дављеника и пружању помоћи унесрећенима у саобраћајним незгодама. Радило се и по замолницама, судова, тужилаштва и других органа унутрашњих послова и радних организација, вршила контролу приватног смештаја, пружање услуге грађанима и обављање других послова да би гости стишли са свог подручја што задовољни.

ГОСТ РЕДАКЦИЈЕ

ЕТНОЛОГ ВЕЛИКОГ ФОРМАТА

Када смо почели разговор с етнологом др Јованом Вукмановићем, сјетили смо се имена Васа Чубриловића, Милисава Лутовца, Мирка Барјактаровића и Јована Ердељановића, који су, проучавањем живота и обичаја нашех народа, добар дио својих радова посветили прошлости црногорског друштва. О Вукмановићу као етнологу великог формата најречитије говори његова докторска дисертација „Паштровићи“, објављена 1960. године.

С обзиром да етнологија као научна дисциплина још увек није нашла своје мјесто у Црној Гори која је, како етнологи кажу, „свеже етничко подручје“, замолили смо др Вукмановића да одговори на неколико питања. Као прво поставили смо: Зашиф етнологија у нашој Републици није нашла своје мјесто као њој сличне дисциплине?

— Црна Гора је — истакао је он — ратничка заједница у којој стварног живота није ни било већ су се људи развијали „само у духу јунаштва“. У таквој земљи, која је, у ствари, представљала војнички логор, научног рада није могло да буде. Сав духовни живот народа саставоја се у казивањима, предањима и пјесмама о до-гађајима и људима. У таквој средини развила се склоност за историју, која је до била шире значење него и-где друго и постала скоро једина наука. Такво схватање преовлађује и данас Етнолошка испитивања у Црној Гори започели су странци, који су објавили много бројне прилоге у разним етнолошким часописима, заборницама и посебним публикацијама. Најзначајнији радови о Црној Гори су др Јована Ердељановића и Павла Ровинског, али се ни њима, због необавијештености означају етнолошких проучавања, није придавао одговарајући значај.

— Ви сте, др Вукмановићу, један од пионира етнологије, који је ову дисциплину трасирао на научној основи у нашој Републици. Шта можете савјетовати млађим етнолозима, на шта да обрате већу пажњу у смислу истраживачког рада, пошто, претпостављамо, није све истражено?

— Интересовање за етнолошка испитивања Црне Горе почела су доста рано, али је још далеко од могућности да у целини упознамо етничку прошлост и културни развјитак свога народа. Уз то, многи радови писани су тенденцијски, једнострano, без поузданних података и савременог научног сагледавања, па је дужност данашњих етнолога да својим научно-истраживачким радом, примјенијући савремене методе, обухвате цјелокупни народни живот, све облике његове материјалне и духовне културе.

С научно-истраживачким радом на терену треба пажити, јер смо одавно у закашњењу. Под утицајем савременог живота народ нагло напуштајући савремене методе, обухвате цјелокупни народни живот, све облике његове материјалне и духовне културе.

гет студије. То ће бити, свакако, најтрајнији и најзначајнији споменик који ћемо оставити за собом.

— Да ли Црна Гора каснила изградњом етно-парка и шта би он значио за наш млађи нараштај и туристичку привреду?

— С обзиром на развој и преобрајај нашег села и на гло ишчезавање етнографских објеката на терену, све су мање могућности за стварање идеалног типа етнографског музеја, као што је етно-парк, музеј у природи или, како се још каже, музеј под ведрим небом. Данас су изложени пропадању објекти народног градитељства, па и на оних руралним цјелинама где је законодавац предочио строгу заштиту. Све се то, нажалост, дешава пред нашим очима, али како то сачувати — велико је питање. Изградњом етно-парка био би успостављен најправичнији однос према нашем народном градитељству. Етнографски музеј сва-

ког народа је највјерније отгледalo његове материјалне и духовне културе, а и туристичка привреда нашла би своју рачуницу у једном таквом објекту.

У етно-парку биле би заступљене све општине са поједном карактеристичном кућом и њеним ентеријером. Овакво насеље би имало вишеструку функцију: туристичку, научну, културно-просветну и пропагандну. Оно би било највјернији и најкориснији спој савремене музеологије, туризма и угостиteljstva.

— Шта мислите о улози Будве у једном сваквом пројекту?

— Будванска општина има идеално мјесто за овакав тип музеја, а то су Брајини, на средокрајни пута Будва — Цетиње.

Разговор водио

Станко Паповић

СУСПРЕТИ

СЛИКАР ИЗ ИНАТА

Пут до дипломе академског сликара, који је прошао двадесетседмори годишњи Љубивоје Јовановић из Ариље, заиста је био трновит. Много чега се одрицао и пуно радио да би успео. На путу до дипломе помогао му је и — инат.

Иако је још у основној школи показивао изузетан дар за сликање, Љубивоје није пошао у неку средњу школу, где би његовоа таленат, већ је завршио пекарски занат. Ипак, ни једног тренутка није остављао кичицу.

Почетком ове деценије по куаша је да оствари животни сан — да се упише на ликовну академију у Београду. Није положио пријемни испит и, разочаран, крећу је у „свијет“. Обрео се у Будви, где су испред стараг града, на такозваном „буџанском Монмартру“, многи мање или више познати сликари радили портрете туриста и тако зарађивали за живот.

— Сретао сам људе које сам упознао у Будви, и то ми је много помогло — прича Љубивоје. — Доста сам видио и научио, али у души ми није било право — нијесам био академски сликар. Случајно се почео остваривати мој сан: таман сам се спремао на једно крстарење по мору, када је стигао позив из чешких Будјевица да заједно с неколицином сликара — аматера излажем у том граду. Пошао сам и послије изложбе обрео се

у Прагу. Неки пријатељи су ми причали како се овдје може студирати и, пошто је било вријеме уписа, покушао сам с пријемним испитом на тамошњој ликовној академији. Успио сам и, радија, прионуо на посао...

Било је то 1973. године. Љубивоје је сваког љета до лазио у Будву, портретисао туристе и од зарађеног новца се издржавао. У родној Ариље није имао времена ни да се срвати. Бринуо је о оцу и сестрама и помагао им: од скромне уштећине одајао је за сликарски материјал и храну, а остало је слАО кући.

— Много чега сам се одрицао, али сам успио. Ове године у јуну дипломирао сам на Ликовној академији у Прагу и ево ме опет у Будви. Не могу да не дођем код старијих другара, да ту испред „Авале“ и „Могрене“ не портретиша. Волим Будву, њој ћу се увијек враћати. У међувремену сам напрашио доста слика. Оженио сам се Чехињом и добио сина. Жена је завршила економски факултет и обое би смо жељели да се преселимо у Ариље. Вјероватно ће нам помоћи да се запослимо, а ми ћемо настојати да се радом што боље одужимо. Кад се мало средим, отворићу у некој од будванских галерија изложбу слика. То ми је давнишња жеља — казао нам је на крају Љубивоје Јовановић.

С. Греговић

УЗ СТОГОДИШЊИЦУ СМРТИ СТЕФАНА МИТРОВА ЉУБИШЕ

Кад се и ова мајсторија изјалови, Друшко пронађе трећу и смјешницу, да се прође Мијата мртва. Нагнао се у Будву и тамо у оној луци упознао једног Улцињанина које је од зла времена ту бродом сврнуо. О свакем су разговарали, а највише о благу и трговини. Рече Улцињанин:

— Од нас живи боље свако! Издао род, трговине није, море изјело ако је ко има бродића, стока полипасала, остала на ништа и без ништа. Сви око нас живе ка' бубрек у лују; грну благо као лопатом, свака им пара роди десет, сто је пута годином прометну, а нама, пуста, у рукама лиња и бјежжи ка' да је скована од живога сребра; а да јој нијесмо крвници, но је залуду стискали и пред њом гладни зјамо. Радимо утомах дању ралом и мотиком, а ноћу веслом и мрежом, да избијемо из земље и из мора кору хљеба. Кад ни то дотужи, а ми на књиге староставне да видимо што ни пишу, пак у њих нађемо: тешко мјесту које нема свога свеца, но се туђу моли и завјетује. Кад од нас неће вражди да се свети, ево трећа година да обијамо да га гђе купимо, иако је трговина мимо икакве грјешна и пријеварна. Негђе нађи свеца који још није почeo да чуда гради, негђе напани на цијену за очи, а негђе ти донесу какву мрчину да је купиш крадимице под руку. Да је светац прави, би ли се пуштао красти? Пак смо чуји гђе се људи разговарају да их је доста у овим крајеви-

ДРУШКО ПРОДАЈЕ МИЈАТА

(ОДЛОМАК ИЗ ПРИПОVIЈЕТКЕ „ПРОКЛЕТИ КАМ“)

Навршило се сто година од смрти Стјепана Митрова Љубише, „Његоша у прози“, који је својим дјелом сачувао живу и живописну слику наших пријемских племена, а својим ликовима — Књањем, Вуком, Штиљановићем, Андровићем, Ружом и толиким другим вitezovima националне историје — насељио најдивнији крај наше земље, обалу Црногорског приморја. Са његових страница мuke народа зраче побједом наше истрајности и неуништивости, а те странице представљају врло драгоцен прилог нашој књижевности и нашој култури.

Садржај Љубишићих приповјести протеже се читавим стотинама, од XV до XIX вијека. За разраду те готово петвјековне прошлости он је користио материјал који је постојао у народу, углавном у усменом предању. У том приморском крају, наслојеном на црногорске племене, сам живот је тражио и налазио одушевујући причи, аnekdoti и пјесми који су тамо пускали живо, снажно и плодно. Оне су постојале у народу, служиле њему, изграђивале његов сирови, отпорни и слободољубиви морал.

Развијајући се на пучкој самониклој и животу наклоњеној умјетности, Љубиша је остварио дјело које није друго до успјела панорама једног туробног времена нашег мучног постојања на окрвављеном камену.

ма, гђе је, Богу хвала, црква и манастира ка' у једној царевини. Али не знамо на кога бисмо се наставили, и које је тијема пословима гла- вација. Не би гледали за цијену, ако смо и сиромаси, тек да је светац прави, би ли се пуштао красти? Пак смо чуји гђе се људи разговарају да их је доста у овим крајеви-

Друшко одговори: — А да

Споменик Стевану Митровићу Љубишићу

нио Војину да му око испане, јер је хтио да га раскопава и мртва русмар. — Њега би народ одавна открио и у цркву пренио, но не смије од Латина; а, до душе, није му ни хитње, јер је једнога који је јоште под земљом а већ почео одоздо зна- мења чинити. — Онда исприча Улцињанину како је чи-

ЧЕДО ВУКОВИЋ

На тераси манастира у Майнама

(Одломак из романа
„Судилиште“)

На поплочаној тераси, иза Његоша, стоје у полуокругу црногорски главари, а наспрам њих три човека: коротки поглавар Ивачић, капетан Орешковић и секретар Бердар. На тераси манастирског здања у Маинама црногорски настрамп аустријских представника. Његош, ослоњен на камену круну бунара с двоглавим орлом који дави змију, даје знак да се почне читати уговор о продаји манастира. Секретар Бердар иступи корак напријед, одмотава ши-

роки лист и изговара јасним гласом, рескајући:

— У Махине, на 12. октобру 1837. године Его Високо-преосвећенство, господин Петар Петровић, митрополит црногорски и брдски, с соглаšењем, пристајајем и уговором главара нахијајац црногорскија закључава следујућији формални контакт купованија и продаје...

Продаје се манастир Маински, са свијем што му при надлежи, с црквама, кулама и одајама, с земљама и растинjem, продаје се за „погођену цијену од седамнаест хиљада флоринти у сребро“.

За Бердаревим гласом креће Његош у задњи обилазак — застаје пред великом црквом, озиданом на редове црвеним и бијелим каменом, празном, неосвећеном, с розетом која минулог прољећа чекаше да је орује зраци сунца на заласку, па да истинском ружом постане. Улази у малу цркву, где још гори једна свијећа и кандило над гробном плочом владике Данила. Пријекорно га гледају очи светаца са живописа. У стишаној тузи оборила очи Богородица „ширшаја небес“...

„Не корите ме, о не корите ме! И онако минулу

ноћ пробдјех у несаници. Већ више од годину данах трудим се да продам Маине, све манастирско под брдом Острогом, а сад — тек што не ридам од Јада и срамоте. Но, хитрогласи Бердар не да ми да јадујем над твојим kostima, родоначалиничке!“

За гласом хита у камаре, и југу окренуте — слух му туку борбени осмерци „Свободијаде“ види бодрог, шали склоног Врчевића, како изјутра хита из Будве да би му преписивао дуге низове стихова. Па силази у дугачки свод конобе, где сје новито и студено вазда. Као дух се вије пролазима, под сводовима, грудима отвара врат, понегде види небо кроз пропалу таваницу и разбијене тигле. Истрчава у обор, на терасу — ту где се сад стоји парадно, погребно.

„Ивачић, избријан, намислан ка жена, бјежи очима уз брдо — никада начисто с њим. Писах му прије неки дан и молих да сина Ђура Радова из Бајића не плету у убиство онога Бенђеве из Поборах и ни о томе ми даја не каза јасно, но све ни овако ни онако... . На овој тајци или с прозора оног властика Данило одише у очима задњу слику од свијета: пимтома раван к мору, зидине Будве, острв и небо понад свега... А онай пакосни Ђорђије гледаше ме јутрос мржко ка пса. Мимојсмо се у порти цетињског манастира, без ријечи, ка што и бива у задње вријеме. Само се окоси оком на мене. И потом, чим кренух овама с главарима, он стаде на калију, расирених ногу у чизмама и гледаше за нама ка да вели: ајте на зли пут и не врнули се!“

Опет за гласом Бердаревим — у други обор мимо разурена кућишка, к маломе врту, па међ зидине, под оштећен кров где куња замукли уљани млин, који се већ не нада роду маслина, па недалеко запуштене воденице, с чијег камења вјетрови одували сваку трунку брашна. А мртви млин као мртво чељаде, понадан се — проговориће, покренуће се точкови. И хаде на земљу дубравну, на Горњу Мишевину, тамо је лоза и смокава и маслина и лијеп батаљон младих дубова.

„Толико се трудих и учињах да продам ове Маине — грађевине и онако трошне, а све ово, ако постављамо грађице, остаје у држави несаровији. Али, сад ми дође да љубим ово трсје лозова, јер понешто и моја рука засади, да милујем бијелу кору смокава, да молим за опроштење синтолисне маслине — од њих ми се мјесечина у сребрима коваше, а сад за сребрне фиорине. Не чамај, но ми ни земљом што је звасмо Бостан и њивицама и узаним земљаним терасама и земљом Горње Царине и макар за трен пободи ноге уз меко окопане чокоте Винограда — ту ми осам хилада лозаш, маја дика винова, ту праскве моје и маслине. А даље како ти драго, трчи и прескочи и Мочаник и ораницу Руње поље и мурве и земљу Бертуљу и друге земље и дубраве без кметија и стари мост на свод извијен понад потока... Натраг се не може, а без Маине не ми бити тјешње у тјескоби мојој. Још

Корисна акција Општинског архива

Општински архив у Будви покреће акцију за прикупљање, евидентирање и заштиту архивске грађе која се налази у својини физичких и грађанско-правних лица.

У обзор долазе све приватне архиве и збирке документа, појединачна званична акта, пресуде, купопродајни уговори, тестаменти, разна пореска и друга документа, писма и свједочанства, рукописи и сва друга документа, без обзира на којем су језику писана или шtampana.

Из новије историје Архив је посебно заинтересован за документа из периода револуционарног радничког покрета и народноослободилачке борбе, као и за она из периода непријатељске окупације.

Архив је за формирање стручне библиотеке заинтересован за књиге и шtampu, нарочито за оне публикације и прилоге које се својом садржином односе на наш крај, Боку Которску и Црну Гору уопште.

У складу са могућностима, Архив ће откупљивати грађу од приватних власника.

Архив очекује подршку грађана у акцији прикупљања, евидентирања и заштите архивске грађе и истиче лијеп примјер породице Медин из Будве, која је Архиву поклонила неколико веома вриједних и старих документа.

Молимо све имаоце архивске грађе да у складу са чл. 42. Закона о архивској дјелатности (С/Л СРЦГ, 11/78.) пријаве грађу Општинском архиву у Будви ради евидентирања и заштите.

удари црквица у стоку или помор у чељад, он то прекиће ка' ножем тек му се обећа завјет или намијени свијећа. Ко се њим закуне криво, зграчи се ка' жаба губавица прије нег' се сунце на исток поврати.

А Улцињанин: — Је ли путник? То ми ти кажи, јер нема мрнаrima, ако није путник, за све друго мало бимо му тежали.

А Друшко: — Јест! Откад се, хвала му и слава, објавио, пак до данас, више је и то стопца сносио од морске пучине.

— Волио бих да му није нашко име и да је био свештеник. Је ли млад?

— Просијед.

— Знали су ми се житије?

— Лијепо! Митили га Млечићи да обиједи лажима седам десет и два калуђера пре влачка, а кад им мито не по могло удара да га на огњу пеку, а у то доћи андиј с неба, докхвати га за перчин и пренеси из Млетака у једну спилу, где је, постећи и себе пељешући, преминуо. А није преминуо, благо њему, но је вазда жив.

— Дакле мученик?

— Петозарни.

— Је ли му ко од рода жив?

— Нико, но се угасило цијело племе!

— А како се појавио свештеник?

— Дошао је попу у сан: изникао му босиок на голој плочи усрд зиме; а војска, што је хтјела да га откопа и сажеже, охори листом и обезуми.

Улцињанин закључи: — То су добри сроци! А која му је цијена?

А Душко: — Не могу ти даја наћену цијену, док не наћем ко ће га укости и до овје пренијети, јер га народ не би продао да му даш за њу ови брод пун удушен жутијих дуката. Но ћу се ја наставити пријатеља вјешта, пак ако се светац пусти отвори и носити, лако ћемо се погодити; ми, Богу хвала, нијесмо на њега самога пали!

Ако ли се не пушта, ми ћемо распазарити.

— Но, ако коме око испадне кад га открију, тер не буде рад селити, ја за то нећу да знам; таква је трговина, здраво за готово!

— Не, богме, него кад би те душа бољела да ћору што бациши!

— Луди се даруја нада! То је коло шарено! Ја хоћу да знам цијену на ови час, мени светац у броду, а теби падре на каси! Овако се послује. Више ваља један држи, пак број стотина узми.

— А да добро, — рече Друшко, — а ми се погодимо овако, без пријеваре и грехоте. Ви донесите на крај мора ону велику вагу, на коју дуждеви људи продају пуку со; ја ћу на једну страну ставити свеца, а ти на другу примећи пару, док бре ме не крви ни тамо ни амо.

— Мјера није добра, — примијети Улцињанин. — Ако свецу није угодно селити и отаџбину оставити, неће вага у крст доћи да ставим Ловћен според њега, ако је прави светац.

— Добро ти је, — проговори Друшко. — Ако свецу буде досадило под земљом, те би био на народ једак што га не откријевамо, олакшаће ка' маслиново перце, пак по

ћи у двије паре тамо у вас ће ће му пред њим свијећа горјети, тамјан благоухати, а прси завјетима сјати.

А Улцињанин: — Најбоља је цијена осијеком. Ја купујем мачку у врећи, јер ако буде светац и цјелокуп, ја ти не бих на њу пару дао, ако није чудотворац. Дакле знаш која је: прекинимо настојица на срећу божју. Ако ли учини светац да престане ујужина, која ме овје усидрила ево двадесет дана, и доведем га вјетром у крму сутрадан, пошто га укрцам, дома, придају ти пића и бакшиша десет дуката.

На ту стану и раздвоје се пуни вина, да би га пристом у грло дотакли.

Наје Друшко два херцетовачка ускока, који му се подухвате да ће трупље Мјатово крадом изнијести из гроба и пренијети у Будву првијем мраком. Након петнаест дана оба се поврате к Друшку невесели. Рече му старији:

— Ми заљуду одбисмо споље и отворисмо гроб. Од смађа и хале имасмо оба панути на врх главе, но бијасмо понижили по срећи смрколовијех зр'ана, пак њима окадили гробницу. Наји Мјатата распадена и угњела, где су га црви расточили. Опет покријемо плаочама гроб, пак, да нас народ не куне, приковасмо их опет спонама. Ти си нас превариро, али, што је још горе, с нама се руѓао, но дај ми два дуката, да се сад око нас не купи велико и мало.

Друшко плати дукате, а Улцињанин је чекао заљуду мрца под Будвом мјесец дана...

**ЗАЈЕДНИЦА ЗА ОДМОР РАДНИКА САН КОСОВО
КАМП КАМЕНОВО — КАМЕНОВО**

ЧЕСТИТА ОД СВЕГ СРЦА СВИМ НАШИМ ТРУДБЕНИЦМА, ГРАЂАНИМА, ДРУШТВЕНО-ПОЛИТИЧКИМ И ОСНОВНИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА УДРУЖЕНОГ РАДА НАСТУПАЈУЋЕ ПРАЗНИКЕ РЕВОЛУЦИОНАРНЕ БОРБЕ

22. НОВЕМБАР — ДАН ОСЛОБОЂЕЊА ОПШТИНЕ БУДВА

и

29. НОВЕМБАР — 35. РОЂЕНДАН СФР ЈУГОСЛАВИЈЕ

УЗ НАЈЉЕПШЕ И НАЈИСКРЕНИЈЕ ЖЕЉЕ ДА У БУДУЋЕМ РАДУ ПРАЗНИЦИМА РЕВОЛУЦИЈЕ ПРИДРЖУЈУ СЛАВЉА НОВИХ РАДНИХ ПОБЛЕДА

СВИМ НАШИМ РАДНИМ ЉУДИМА, ГРАЂАНИМА, ДРУШТВЕНО-ПОЛИТИЧКИМ И ОСНОВНИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА УДРУЖЕНОГ РАДА НАЈСРДАЧНИЈЕ ЧЕСТИТАМО

22. НОВЕМБАР — ДАН ОСЛОБОЂЕЊА НАШЕ ОПШТИНЕ

и

29. НОВЕМБАР — 35. ГОДИШЊИЦУ СФР ЈУГОСЛАВИЈЕ

УЗ НАЈЉЕПШЕ ЖЕЉЕ ДА У БУДУЋЕМ РАДУ ПОСТИЖУ ЈОШ ЗНАЧАЈНИЈЕ РЕЗУЛТАТЕ И РЕВОЛУЦИОНАРНИМ ПРАЗНИЦИМА ПРИДРЖУЈУ СЛАВЉА НОВИХ РАДНИХ ПОБЛЕДА

У припремама за VIII конгрес СУБНОР-а

**ОПШТИНСКА КОНФЕРЕНЦИЈА ССРН
ОПШТИНСКА КОНФЕРЕНЦИЈА СК
СКУПШТИНА ОПШТИНЕ
ОПШТИНСКИ ОДБОР СУБНОР
ОПШТИНСКО ВИЈЕЋЕ САВЕЗА СИНДИКАТА
САВЕЗ РЕЗЕРВНИХ ВОЈНИХ СТАРЕШИНА
ОПШТИНСКА КОНФЕРЕНЦИЈА ССО
КОНФЕРЕНЦИЈА ЗА ДРУШТВЕНУ АКТИВНОСТ ЖЕНА**

КОЛЕКТИВ ООУР ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА „БУДВА“ — БУДВА

ПРОСЛАВЉАЈУЋИ 35. РОЂЕНДАН НАШЕ СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ САМОУПРАВНЕ ДОМОВИНЕ, ЧЕСТИТА ОД СВЕГ СРЦА ВЕЛИКЕ ПРАЗНИКЕ ОСЛОБОДИЛАЧКОГ РАТА И НАРОДНЕ РЕВОЛУЦИЈЕ

22. НОВЕМБАР — ДАН ОСЛОБОЂЕЊА НАШЕ ОПШТИНЕ

и

29. НОВЕМБАР — ДАН РЕПУБЛИКЕ

СВИМ СВОЈИМ ПОСЛОВНИМ ПРИЈАТЕЉИМА — ПОТРОШАЧИМА ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ, РАДНИМ ЉУДИМА И ГРАЂАНИМА, ДРУШТВЕНО-ПОЛИТИЧКИМ И ОСНОВНИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА УДРУЖЕНОГ РАДА, УЗ НАЈИСКРЕНИЈЕ ЖЕЉЕ ДА ТА ВЕЛИКА СВЕНАРДНА СЛАВЉА ДОЧЕКАЈУ И ПРОСЛАВЕ С НОВИМ РАДНИМ ПОБЛЕДАМА ИЗВОЛЕВАНИМ У БОРБИ ЗА БОЉИ И ЧОВЈЕКА ДОСТОЈНИЈИ ЖИВОТ

КОЛЕКТИВ ООУР „СВЕТИ СТЕФАН“ — СВЕТИ СТЕФАН

ПРОСЛАВЉАЈУЋИ 35. ГОДИШЊИЦУ НАШЕ СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ САМОУПРАВНЕ ДОМОВИНЕ, НАЈСРДАЧНИЈЕ ЧЕСТИТА СВИМ НАШИМ РАДНИМ ЉУДИМА, ГРАЂАНИМА, ДРУШТВЕНО-ПОЛИТИЧКИМ И ОРГАНИЗАЦИЈАМА УДРУЖЕНОГ РАДА НАСТУПАЈУЋЕ ПРАЗНИКЕ

22. НОВЕМБАР — ДАН ОСЛОБОЂЕЊА НАШЕ ОПШТИНЕ

и

29. НОВЕМБАР — ДАН СФР ЈУГОСЛАВИЈЕ

СА НАЈЉЕПШИМ ЖЕЉАМА ДА РЕВОЛУЦИОНАРНИМ СЛАВЉИМА ПРИДРУЖУЈУ ПРАЗНОВАЊА СВЕ ЗНАЧАЈНИХ РАДНИХ ПОБЈЕДА.

Свети Стеван

ПРОСЛАВЉАЈУЋИ 35. РОЂЕНДАН НАШЕ СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ САМОУПРАВНЕ ДОМОВИНЕ, ОД СВЕГ СРЦА ЧЕСТИТАМО СВИМ РАДНИМ ЉУДИМА И ГРАЂАНИМА НАСТУПАЈУЋЕ ПРАЗНИКЕ ОСЛОБОДИЛАЧКЕ БОРБЕ И РЕВОЛУЦИЈЕ

22. НОВЕМБАР — ДАН ОСЛОБОЂЕЊА НАШЕ ОПШТИНЕ

и

29. НОВЕМБАР — ДАН РЕПУБЛИКЕ

СА НАЈЉЕПШИМ ЖЕЉАМА ДА СЛАВЉИМА НАШЕ ОСЛОБОДИЛАЧКЕ БОРБЕ ПРИДРУЖУЈУ ПРАЗНИКЕ НОВИХ РАДНИХ ПОБЈЕДА

ОСНОВНА ЗАЈЕДНИЦА ЗДРАВСТВЕНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ РАДНИКА И ЗЕМЉОРАДНИКА

и

САМОУПРАВНА ИНТЕРЕСНА ЗАЈЕДНИЦА СОЦИЈАЛНЕ И ДЈЕЧЈЕ ЗАШТИТЕ

СВИМ ПОСЛОВНИМ ПРИЈАТЕЉИМА, ГРАЂАНИМА, ДРУШТВЕНО-ПОЛИТИЧКИМ И ОСНОВНИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА УДРУЖЕНОГ РАДА ОД СВЕГ СРЦА ЧЕСТИТАМО СВИЈЕТЛЕ ПРАЗНИКЕ НАШЕ РЕВОЛУЦИОНАРНЕ БОРБЕ ЗА СЛОБОДУ И СРЕЋУ РАДНОГ ЧОВЈЕКА

22. НОВЕМБАР — ДАН ОСЛОБОЂЕЊА ОПШТИНЕ БУДВА**29. НОВЕМБАР — 35. РОЂЕНДАН СФР ЈУГОСЛАВИЈЕ**

УЗ НАЈЉЕПШЕ ЖЕЉЕ ДА У БУДУЋЕМ РАДУ ПОСТИЖУ СВЕ ВЕЋЕ И ЗНАЧАЈНИЈЕ УСПЈЕХЕ У ИЗГРАДЊИ БОЉЕГ И СРЕЋНИЈЕГ ЖИВОТА

КОЛЕКТИВ ХТЦ „МОНТЕНЕГРОТУРИСТ“ — БУДВА

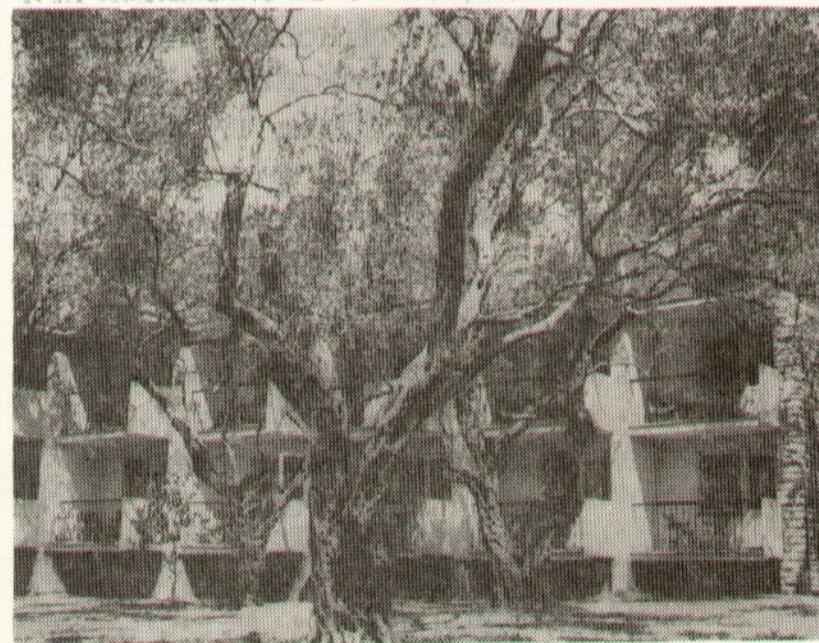
НАЈСРДАЧНИЈЕ ЧЕСТИТА СВИМ РАДНИМ ЉУДИМА, КОЛЕКТИВИМА, ГРАЂАНИМА СВОЈИМ ПОСЛОВНИМ ПРИЈАТЕЉИМА И ДРУШТВЕНО-ПОЛИТИЧКИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА ВЕЛИЧАНСТВЕНЕ ПРАЗНИКЕ БОРБЕ ЗА СЛОБОДУ И СРЕЋАН ЖИВОТ РАДНИХ ЉУДИ

22. НОВЕМБАР — ДАН ОСЛОБОЂЕЊА ОПШТИНЕ БУДВА

и

29. НОВЕМБАР — 35. РОЂЕНДАН СФР ЈУГОСЛАВИЈЕ

УЗ НАЈЉЕПШЕ ЖЕЉЕ ДА ТИМ ПРАЗНИЦИМА ПРИДРУЖЕ СЛАВЉА НОВИХ РАДНИХ ПОБЈЕДА У ИЗГРАДЊИ НАШЕ САМОУПРАВНЕ СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ ДОМОВИНЕ

Виле „Олива“ у Петровцу

**КОЛЕКТИВ ЉЕЧИЛИШТА РВИ „ПАЛАС“
ЛУЧИЦЕ — ПЕТРОВАЦ НА МОРУ**

НАЈСРДАЧНИЈЕ ЧЕСТИТА БОРЦИМА, БОРАЧКИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА, СВИМ НАШИМ ТРУДБЕНИЦИМА, ГРАЂАНИМА И ОРГАНИЗАЦИЈАМА УДРУЖЕНОГ РАДА ВЕЛИКЕ ПРАЗНИКЕ СВЕНАРОДНЕ БОРБЕ ЗА СЛОВОДУ И СРЕЋАН ЖИВОТ НАШИХ НАРОДА И НАРОДНОСТИ

22. НОВЕМБАР — ДАН ОСЛОБОЂЕЊА НАШЕ ОПШТИНЕ
и

29. НОВЕМБАР — 35. РОЂЕНДАН НАШЕ СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ ДОМОВИНЕ

СА ИСКРЕНИМ ЖЕЉАМА ДА И У БУДУЋЕМ РАДУ ПОСТИЖУ СВЕ ЗНАЧАЈНИЈЕ РЕЗУЛТАТЕ НА СВИМ ПОЉИМА СТВАРАЛАШТВА

**КОЛЕКТИВ БЕОГРАДСКЕ ИНДУСТРИЈЕ МЕСА
„СЛАВИЈА“ — ПРОДАЈНА МРЕЖА БУДВА —
ПЕТРОВАЦ**

СА НАЈИСКРЕНИЈИМ ЖЕЉАМА ДА БУДУЋИМ РЕВОЛУЦИОНАРНИМ СЛАВЉИМА ПРИДРУЖУЈУ ТРИЈУМФЕ НОВИХ РАДНИХ ПОБЛЕДА ОД СВЕГ СРЦА ЧЕСТИТАМО СВИМ НАШИМ РАДНИМ ЉУДИМА И ГРАЂАНИМА — ПОТРОШАЧИМА НАШИХ ПРОИЗВОДА, ДРУШВЕНО-ПОЛИТИЧКИМ И ОСНОВНИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА УДРУЖЕНОГ РАДА НАСТУПАЈУЋЕ ПРАЗНИКЕ СЛОБОДЕ

22. НОВЕМБАР — ДАН ОСЛОБОЂЕЊА ОПШТИНЕ БУДВА
и

29. НОВЕМБАР — 35. РОЂЕНДАН НАШЕ ДОМОВИНЕ

МЈЕСНА ЗАЈЕДНИЦА БУДВА I И МЈЕСНА ЗАЈЕДНИЦА БУДВА II МЈЕСНА ЗАЈЕДНИЦА БЕЧИЋИ МЈЕСНА ЗАЈЕДНИЦА СВЕТИ СТЕФАН МЈЕСНА ЗАЈЕДНИЦА ПЕТРОВАЦ

НАЈИСКРЕНИЈЕ ЧЕСТИТАМО ВЕЛИКЕ ПРАЗНИКЕ ОСЛОБОДИЛАЧКЕ БОРБЕ И НАРОДНЕ РЕВОЛУЦИЈЕ

22. НОВЕМБАР — ДАН ОСЛОБОЂЕЊА НАШЕ ОПШТИНЕ

и

29. НОВЕМБАР — 35. РОЂЕНДАН НАШЕ ДОМОВИНЕ

СВИМ НАШИМ ГРАЂАНИМА, РАДНИМ ЉУДИМА, ПОСЛОВНИМ ПРИЈАТЕЉИМА, ДРУШТВЕНО-ПОЛИТИЧКИМ И ОСНОВНИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА УДРУЖЕНОГ РАДА, УЗ НАЈЉЕПШЕ ЖЕЉЕ ДА И УБУДУЋЕ ПОСТИЖУ СВЕ ВЕЋЕ УСПЈЕХЕ У ИЗГРАДЊИ НАШЕ САМОУПРАВНЕ СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ ДОМОВИНЕ

ПРОСЛАВЉАУЋИ 35. ГОДИШЊИЦУ НАШЕ СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ ДОМОВИНЕ, ЧЕСТИТАМО ОД СВЕГ СРЦА ПРАЗНИКЕ НАШЕ ОСЛОБОДИЛАЧКЕ БОРБЕ И НАРОДНЕ РЕВОЛУЦИЈЕ

22. НОВЕМБАР — ДАН ОСЛОБОЂЕЊА НАШЕ ОПШТИНЕ

и

29. НОВЕМБАР — ДАН РЕПУБЛИКЕ

СВИМ НАШИМ РАДНИМ ЉУДИМА, ГРАЂАНИМА, ДРУШТВЕНИМ, ПОЛИТИЧКИМ И ОРГАНИЗАЦИЈАМА УДРУЖЕНОГ РАДА, УЗ НАЈЉЕПШЕ ЖЕЉЕ ДА И УБУДУЋЕ ЗАЈЕДНО С ПРАЗНИЦИМА НАШЕ РЕВОЛУЦИЈЕ ПРОСЛАВЉАЈУ ТРИЈУМФЕ ЈОШ ВЕЋИХ ПОБЛЕДА НАШЕ САМОУПРАВНЕ СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ ДОМОВИНЕ

СИЗ ОСНОВНОГ ВАСПИТАЊА И ОБРАЗОВАЊА

СИЗ КУЛТУРЕ И НАУКЕ

СИЗ ФИЗИЧКЕ КУЛТУРЕ

УЗ НАЈЉЕПШЕ ЖЕЉЕ ДА БУДУЋИМ ПРАЗНИЦИМА РЕВОЛУЦИОНАРНЕ БОРБЕ ПРИДРЖАЈУ СЛАВЉА НОВИХ РАДНИХ ПОБЛЕДА, ОД СВЕГ СРЦА ЧЕСТИТАМО

22. НОВЕМБАР — ДАН ОСЛОБОЂЕЊА ОПШТИНЕ БУДВА

29. НОВЕМБАР — 35. РОЂЕНДАН СФР ЈУГОСЛАВИЈЕ

СВИМ КОЛЕКТИВИМА, РАДНИМ ЉУДИМА, ГРАЂАНИМА, СВОИМ ПОСЛОВНИМ ПРИЈАТЕЉИМА И ДРУШТВЕНО-ПОЛИТИЧКИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА

**ЗДРУЖЕНА АПОТЕКАРСКА УСТАНОВА
„ЦРНА ГОРА“**

ООУР НАРОДНА АПОТЕКА — БУДВА

НАЈСРДАЧНИЈЕ ЧЕСТИТА СВИМ НАШИМ РАДНИМ ЉУДИМА, ГРАЂАНИМА, МЕДИЦИНСКИМ И ЗДРАВСТВЕНИМ УСТАНОВАМА И РАДНИЦИМА, ДРУШТВЕНО-ПОЛИТИЧКИМ И ОСНОВНИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА УДРУЖЕНОГ РАДА

22. НОВЕМБАР — ДАН ОСЛОБОЂЕЊА ОПШТИНЕ БУДВА

и

29. НОВЕМБАР — 35. РОЂЕНДАН СФР ЈУГОСЛАВИЈЕ

УЗ НАЈЉЕПШЕ ЖЕЉЕ ДА И У БУДУЋЕМ РАДУ ПОСТИЖУ СВЕ ВЕЋЕ УСПЈЕХЕ И РЕВОЛУЦИОНАРНЕ ПРАЗНИКЕ ПРОСЛАВЉАЈУ СА СВЕ ЗНАЧАЈНИЈИМ ПОБЛЕДАМА У ИЗГРАДЊИ НАШЕ САМОУПРАВНЕ СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ

ОД СВЕГ СРЦА ЧЕСТИТАМО СВИМ НАШИМ РАДНИМ ЉУДИМА И ГРАЂАНИМА, СВОИМ ПОСЛОВНИМ ПРИЈАТЕЉИМА И КОРИСНИЦИМА НАШИХ УСЛУГА СВИЈЕТЛЕ ПРАЗНИКЕ РЕВОЛУЦИОНАРНЕ БОРБЕ

22. НОВЕМБАР — ДАН ОСЛОБОЂЕЊА ОПШТИНЕ БУДВА

и

29. НОВЕМБАР — ДАН СФР ЈУГОСЛАВИЈЕ

СА НАЈЉЕПШИМ ЖЕЉАМА ДА ИХ ДОЧЕКАЈУ И ПРОСЛАВЕ СА НОВИМ РАДНИМ ПОБЛЕДАМА

КОЛЕКТИВ ООУР ПТТ БУДВА

СЛАВЕЋИ ТРИДЕСЕТ И ПЕТИ РОЂЕНДАН НАШЕ СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ ДОМОВИНЕ

КОЛЕКТИВ ООУР „ХОТЕЛИ БЕЧИЋКА ПЛАЖА“

НАЈСРДАЧНИЈЕ ЧЕСТИТА СВИМ НАШИМ ТРУДБЕНИЦИМА, ГРАЂАНИМА, ДРУШТВЕНО-ПОЛИТИЧКИМ И ОРГАНИЗАЦИЈАМА УДРУЖЕНОГ РАДА НАСТУПАЈУЋЕ ПРАЗНИКЕ БОРЕБЕ ЗА СЛОБОДУ

Хотели у Бечићима

22. НОВЕМБАР — ДАН ОСЛОБОЂЕЊА ОПШТИНЕ БУДВА

и

29. НОВЕМБАР — ДАН СФР ЈУГОСЛАВИЈЕ

УЗ НАЈСКРЕНИЈЕ ЖЕЉЕ ДА ПРАЗНИЦИМА РЕВОЛУЦИОНАРНЕ БОРБЕ ПРИДРЖАЈУ СЛАВЉА НОВИХ РАДНИХ ПОБЛЕДА НА СВИМ ПОЉИМА СТВАРАЛАШТВА

ОСНОВНА ШКОЛА „СТЈЕПАН МИТРОВ ЉУБИША“

У ГОДИНИ КАДА ПРОСЛАВЉАМО 35. РОЂЕНДАН СФР ЈУГОСЛАВИЈЕ НАЈСРДАЧНИЈЕ ЧЕСТИТАМО СВИМ НАШИМ РАДНИМ ЉУДИМА И ГРАЂАНИМА, УЧЕНИЦИМА И ЂАЧКИМ РОДИТЕЉИМА, ДРУШТВЕНО-ПОЛИТИЧКИМ И ОРГАНИЗАЦИЈАМА УДРУЖЕНОГ РАДА ПРАЗНИКЕ БОРБЕ И РЕВОЛУЦИЈЕ

22. НОВЕМБАР — ДАН ОСЛОБОЂЕЊА НАШЕ ОПШТИНЕ

и

29. НОВЕМБАР — ДАН РЕПУБЛИКЕ

СА ЖЕЉАМА ДА НА ПРИМЈЕРИМА БОРАЦА ОСЛОБОДИЛАЧКОГ РАТА САМОПРИЈГОРНО И ПОЖРТВОВАНО БИЈУ БИТКУ ЗА СРЕЋАН ЖИВОТ СВИХ НАШИХ НАРОДА И НАРОДНОСТИ

КОЛЕКТИВ ОСНОВНЕ ШКОЛЕ „МИРКО СРЗЕНТИЋ“ — ПЕТРОВАЦ

ЧЕСТИТА ОД СВЕГ СРЦА СВОЈИМ ТАЦИМА, ЊИХОВИМ РОДИТЕЉИМА, НАШИМ РАДНИМ ЉУДИМА И ГРАЂАНИМА

22. НОВЕМБАР — ДАН ОСЛОБОЂЕЊА НАШЕ ОПШТИНЕ

и

29. НОВЕМБАР — 35. РОЂЕНДАН НАШЕ ДОМОВИНЕ

УЗ НАЈИСКРЕНИЈЕ ЖЕЉЕ ДА ТЕ ВЕЛИЧАНСТВЕНЕ ПРАЗНИКЕ ПРОСЛАВЕ СА НОВИМ РАДНИМ ПОБЈЕДАМА

ЧЕСТИТАМО ОД СВЕГ СРЦА СВИМ ПОТРОШАЧИМА СВОЈИХ ПРОИЗВОДА, ПОСЛОВНИМ ПРИЈАТЕЉИМА, РАДНИМ ЉУДИМА И ГРАЂАНИМА ОПШТИНЕ БУДВА

22. НОВЕМБАР — ДАН ОСЛОБОЂЕЊА ОПШТИНЕ БУДВА

и

29. НОВЕМБАР — 35. РОЂЕНДАН НАШЕ СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ ДОМОВИНЕ

СА НАЈЉЕПШИМ ЖЕЉАМА ДА И У БУДУЋЕМ РАДУ ПОСТИЖУ СВЕ ВЕЋЕ РАДНЕ ПОБЈЕДЕ

ПОСЛОВНИЦА БУДВА

ПРОСЛАВЉАЈУЋИ 35. РОЂЕНДАН СФР ЈУГОСЛАВИЈЕ

КОЛЕКТИВ ПАРНЕ ПЕКАРЕ — БУДВА

ЧЕСТИТА НАЈСРДАЧНИЈЕ СВИМ ГРАЂАНИМА, РАДНИМ ЉУДИМА, ПОСЛОВНИМ ПРИЈАТЕЉИМА, ДРУШТВЕНО-ПОЛИТИЧКИМ И ОСНОВНИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА УДРУЖЕНОГ РАДА ВЕЛИЧАНСТВЕНЕ ПРАЗНИКЕ

22. НОВЕМБАР — ДАН ОСЛОБОЂЕЊА ОПШТИНЕ БУДВА

29. НОВЕМБАР — РОЂЕНДАН НАШЕ ДОМОВИНЕ

СА ЖЕЉАМА ДА ИХ ДОЧЕКАЈУ И ПРОСЛАВЕ У ДОБРОМ ЗДРАВЉУ И ВЕДРОМ РАСПОЛОЖЕЊУ, ПРАЗНУЈУЋИ ИЗВОЈЕВАЊЕ РАДНЕ ПОБЈЕДЕ И ПРЕУЗИМАЈУЋИ НОВЕ ОБАВЕЗЕ

У ГОДИНИ КАДА ПРОСЛАВЉАМО ТРИДЕСЕТ И ПЕТИ РОЂЕНДАН НАШЕ СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ ДОМОВИНЕ

ЧЕСТИТАМО ОД СВЕГ СРЦА СВИМ НАШИМ РАДНИМ ЉУДИМА, ГРАЂАНИМА — КОРИСНИЦИМА НАШИХ УСЛУГА И ПОСЛОВНИМ ПРИЈАТЕЉИМА

22. НОВЕМБАР — ДАН ОСЛОБОЂЕЊА ОПШТИНЕ БУДВА

29. НОВЕМБАР — ДАН РЕПУБЛИКЕ

СА НАЈЉЕПШИМ ЖЕЉАМА ДА У БУДУЋЕМ РАДУ ПОСТИЖУ СВЕ ЗНАЧАЈНИЈЕ УСПЈЕХЕ У РАДУ

ПОСЛОВНИЦА БУДВА

ПРОСЛАВЉАЈУЋИ 35. РОЂЕНДАН НАШЕ СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ САМОУПРАВНЕ ДОМОВИНЕ, ЧЕСТИТАМО ОД СВЕГ СРЦА ВЕЛИЧАНСТВЕНЕ ПРАЗНИКЕ НАШЕ РЕВОЛУЦИОНАРНЕ БОРБЕ

22. НОВЕМБАР — ДАН ОСЛОБОЂЕЊА НАШЕ ОПШТИНЕ

и

29. НОВЕМБАР — РОЂЕНДАН НАШЕ ДОМОВИНЕ

СВИМ ГРАЂАНИМА, РАДНИМ ЉУДИМА, ЗДРАВСТВЕНИМ УСТАНОВАМА, ИНСТИТУЦИЈАМА И РАДНИЦИМА, ДРУШТВЕНО-ПОЛИТИЧКИМ И ОСНОВНИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА УДРУЖЕНОГ РАДА, УЗ НАЈЉЕПШЕ ЖЕЉЕ ДА У БУДУЋЕМ РАДУ ПОСТИЖУ ЈОШ ВЕЋЕ УСПЈЕХЕ

КОЛЕКТИВ ДОМА ЗДРАВЉА — БУДВА

УЗ НАЈЉЕПШЕ ЖЕЉЕ ЗА СВЕСТРАН НАПРЕДАК И ПРОЦВАТ НА СВИМ ПОЉИМА СТВАРАЛАШТВА,

КОЛЕКТИВ ООУР „МОГРЕН“ — БУДВА

ЧЕСТИТА НАЈСРДАЧНИЈЕ СВИМ РАДНИМ ЉУДИМА, ГРАЂАНИМА, ДРУШТВЕНО-ПОЛИТИЧКИМ И ОРГАНИЗАЦИЈАМА УДРУЖЕНОГ РАДА НАСТУПАЈУЋЕ ПРАЗНИКЕ СЛОВДЕ

22. НОВЕМБАР — ДАН ОСЛОБОЂЕЊА НАШЕ ОПШТИНЕ

и

29. НОВЕМБАР — 35. РОЂЕНДАН НАШЕ ДОМОВИНЕ

КОЛЕКТИВ ООУР „АВАЛА“ — БУДВА

ПРОСЛАВЉАЈУЋИ 35. РОЂЕНДАН НАШЕ СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ ДОМОВИНЕ, НАЈСРДАЧНИЈЕ ЧЕСТИТА СВИМ РАДНИМ ЉУДИМА, ГРАЂАНИМА, ПОСЛОВНИМ ПРИЈАТЕЉИМА, ДРУШТВЕНО-ПОЛИТИЧКИМ И ОСНОВНИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА УДРУЖЕНОГ РАДА СВИЈЕТЛJE ПРАЗНИКЕ РЕВОЛУЦИОНАРНЕ БОРБЕ НАШИХ НАРОДА

22. НОВЕМБАР — ДАН ОСЛОБОЂЕЊА НАШЕ ОПШТИНЕ

и

29. НОВЕМБАР — РОЂЕНДАН СФР ЈУГОСЛАВИЈЕ

УЗ НАЈЉЕПШЕ ЖЕЉЕ ДА У БУДУЋЕМ РАДУ ПОСТИЖУ СВЕ ЗНАЧАЈНИЈЕ РЕЗУЛТАТЕ

MONTENEGROTURIST

„SLOVENSKA PLAŽA“

TELEFONI: ДИРЕКТОР: 82-118, СЕКРЕТАР: 82-118, Н. «INTERNAZIONAL» 82-024, Н. «ADRIATIC» 82-102, Н. «SLAVIA» 82-227
Н. «PLAZA» 82-037, ПРОДАЈА 82-034 ТЕЛЕКС: 61183 YU АВАЛА — БУДВА ТЕКУЋИ РАКУН: 30710-1-3642

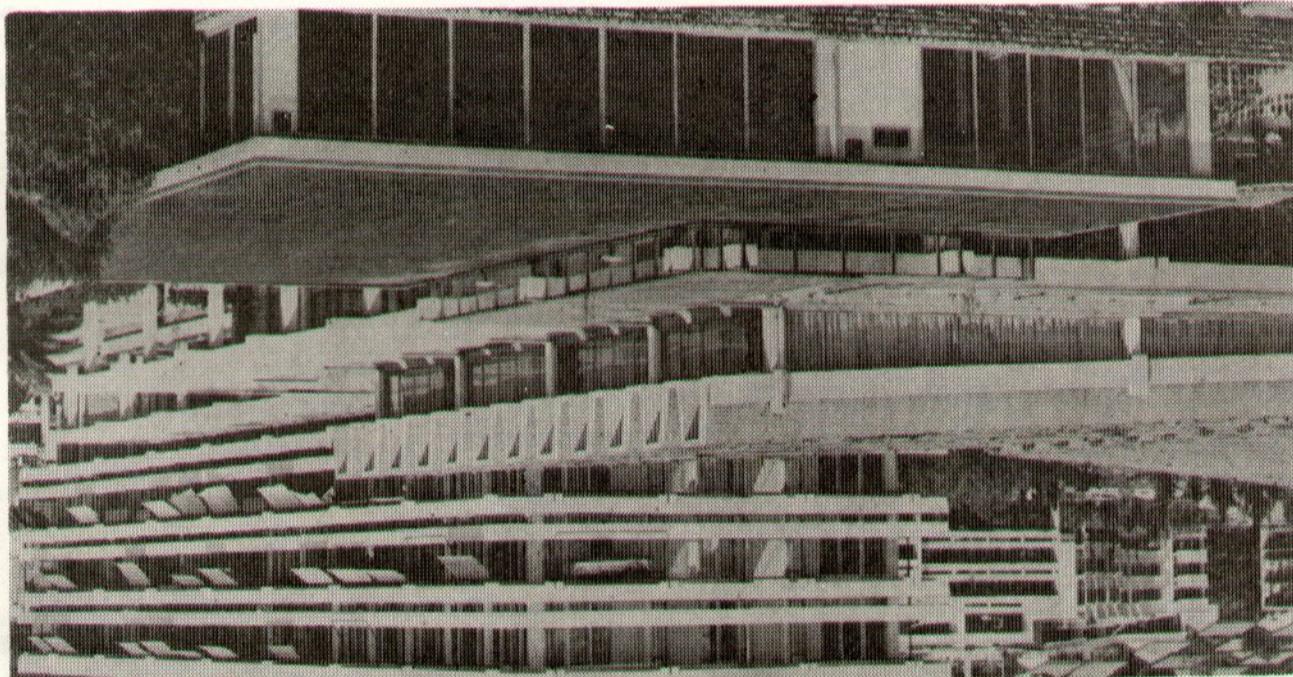
ПРОСЛАВЉАЈУЋИ 35. РОЂЕНДАН НАШЕ СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ ДОМОВИНЕ, ОД СВЕГ СРЦА ЧЕСТИТАМО ВЕЛИКЕ ПРАЗНИКЕ БОРБЕ ЗА СЛОБОДУ

22. НОВЕМБАР — ДАН ОСЛОБОЂЕЊА НАШЕ ОПШТИНЕ

и

29. НОВЕМБАР — ДАН РЕПУБЛИКЕ

СВИМ НАШИМ ТРУДБЕНИЦИМА, БОРЦИМА И БОРАЧКИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА, И ОСНОВНИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА УДРУЖЕНОГ РАДА, УЗ НАЈЉЕПШЕ ЖЕЉЕ ДА У БУДУЋЕМ РАДУ ПОСТИЖУ СВЕ ВЕЋЕ УСПЈЕХЕ — ДА ПРАЗНИЦИМА РЕВОЛУЦИОНАРНЕ БОРБЕ ПРИДРЖУЈУ СЛАВЉА СВЕ ВЕЋИХ РАДНИХ ПОБЛЕДА

„Интернационал“ ради преко читаве године

УЗ НАЈИСКРЕНИЈЕ ЖЕЉЕ ДА И УБУДУЋЕ СЛАВИМО СА СВЕ ВЕЋИМ РАДНИМ ПОБЈЕДАМА ПРАЗНИКЕ ОСЛОБОДИЛАЧКЕ БОРБЕ И НАРОДНЕ РЕВОЛУЦИЈЕ, ОД СВЕГ СРЦА ЧЕСТИТАМО

22. НОВЕМБАР — ДАН ОСЛОБОЂЕЊА ОПШТИНЕ БУДВА

и

29. НОВЕМБАР — 35. РОЂЕНДАН СФР ЈУГОСЛАВИЈЕ

СВИМ НАШИМ РАДНИМ ЉУДИМА, ГРАЂАНИМА, ПОСЛОВНИМ ПРИЈАТЕЉИМА И ДРУШТВЕНО-ПОЛИТИЧКИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА

Hempro

PРЕДУЗЕЋЕ ЗА УВОЗ - ИЗВОЗ ПРОИЗВОДЊУ И УНУТРАШЊИ ПРОМЕТ — БЕОГРАД
JOUR — ПРОИЗВОДЊА СРЕДСТВА ЗА ЗАШТИТУ БИЛЈА,
ПРЕРАДУ ДРУГИХ ХЕМИКАЛИЈА И НЕМЕТАЛА — ПЕТРОВАЦ НА МОРУ

TELEFON: 062-85-106, TELEGRAM: »HEMPRO« ТЕКУЋИ РАКУН 20710-1-523 SDK БУДВА

ВЕЛИЧАНСТВЕНЕ ПРАЗНИКЕ БОРБЕ ЗА СЛОВОДУ И СРЕЋНИИ ЖИВОТ ЧОВЈЕКА

22. НОВЕМБАР — ДАН ОСЛОБОЂЕЊА ОПШТИНЕ БУДВА

и

29. НОВЕМБАР — 35. РОЂЕНДАН СФР ЈУГОСЛАВИЈЕ

ЧЕСТИТАМО ОД СВЕГ СРЦА СВИМ КОЛЕКТИВИМА, РАДНИМ ЉУДИМА, ГРАЂАНИМА, ПОСЛОВНИМ ПРИЈАТЕЉИМА, ДРУШТВЕНО-ПОЛИТИЧКИМ И ОРГАНИЗАЦИЈАМА УДРУЖЕНОГ РАДА, УЗ НАЈЉЕПШЕ ЖЕЉЕ ДА РЕВОЛУЦИОНАРНИМ ПРАЗНИЦИМА ПРИДРУЖУЈУ СЛАВЉА СВЕ ВЕЋИХ РАДНИХ ПОБЈЕДА

КОЛЕКТИВ ЈАДРАНСКОГ САЈМА

YUGOTOURS

Pučnička agencija preduzeća
GENERAL EXPORT
OOUR GENEX TURIST
82000 Budva, B. Jovanovića b.b.
Telefoni: (082) 82-115 i 82-001
Telex: 61102

ПРОСЛАВЉАЈУЋИ 35. РОЂЕНДАН СФР ЈУГОСЛАВИЈЕ НАЈСРДАЧНИЈЕ ЧЕСТИТАМО СВИМ РАДНИМ ЉУДИМА, ПОСЛОВНИМ ПРИЈАТЕЉИМА, ДРУШТВЕНО-ПОЛИТИЧКИМ И ОСНОВНИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА УДРУЖЕНОГ РАДА ВЕЛИКЕ ПРАЗНИКЕ РЕВОЛУЦИОНАРНЕ БОРБЕ

22. НОВЕМБАР — ДАН ОСЛОБОЂЕЊА ОПШТИНЕ БУДВА

и

29. НОВЕМБАР — РОЂЕНДАН СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ ДОМОВИНЕ

СА НАЈЉЕПШИМ ЖЕЉАМА ЗА УСПЕШАН РАД И НОВЕ ПОБЈЕДЕ У ИЗГРАДЊИ ЉЕПШЕГ ЖИВОТА

КОЛЕКТИВ БИП — ИНДУСТРИЈА ПИВА И БЕЗАЛКОХОЛНИХ ПИЋА — ООУР „КОМЕРЦ-ТРАНС“ — БАР, ЈУР — ПРОДАЈНИ ЦЕНТАР

БУДВА

НАЈСРДАЧНИЈЕ ЧЕСТИТА СВИМ РАДНИМ КОЛЕКТИВИМА, ГРАЂАНИМА, СВОЈИМ ПОСЛОВНИМ ПРИЈАТЕЉИМА И ДРУШТВЕНО-ПОЛИТИЧКИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА НАСТУПАЈУЋЕ ПРАЗНИКЕ РЕВОЛУЦИОНАРНЕ БОРБЕ

22. НОВЕМБАР — ДАН ОСЛОБОЂЕЊА ОПШТИНЕ БУДВА

и

29. НОВЕМБАР — РОЂЕНДАН СФР ЈУГОСЛАВИЈЕ

СА ЖЕЉАМА ЗА ДАЉЕ УСПЈЕХЕ У СОЦИЈАЛИСТИЧКОЈ ИЗГРАДЊИ НАШЕ ДОМОВИНЕ

СВИЈЕТЛЕ ПРАЗНИКЕ СВЕНА-РОДНЕ БОРБЕ

22. НОВЕМБАР — ДАН ОСЛОБОЂЕЊА НАШЕ ОПШТИНЕ

и

29. НОВЕМБАР — 35. РОЂЕНДАН СФР ЈУГОСЛАВИЈЕ

ЧЕСТИТАМО НАЈСРДАЧНИЈЕ СВИМ РАДНИМ ЉУДИМА И ГРАЂАНИМА, СВОЈИМ ПОСЛОВНИМ ПРИЈАТЕЉИМА, ДРУШТВЕНО-ПОЛИТИЧКИМ И ОРГАНИЗАЦИЈАМА УДРУЖЕНОГ РАДА УЗ НАЈЉЕПШЕ ЖЕЉЕ ДА У БУДУЋЕМ РАДУ ПОСТИЖУ СВЕ ЗНАЧАЈНИЈЕ УСПЈЕХЕ

КОЛЕКТИВ ООУР „ЈАДРАН“ — ТРГОВИНА

САМОУПРАВНА ИНТЕРЕСНА ЗАЈЕДНИЦА ЗА ИЗГРАДЊУ И УРЕЂЕЊЕ ОПШТИНЕ БУДВА

и

ЗАВОД ЗА ИЗГРАДЊУ И УРЕЂЕЊЕ ОПШТИНЕ БУДВА

НАЈСРДАЧНИЈЕ ЧЕСТИТАЈУ СВИМ РАДНИМ ЉУДИМА, ГРАЂАНИМА, ПОСЛОВНИМ ПРИЈАТЕЉИМА, ДРУШТВЕНО-ПОЛИТИЧКИМ И ОСНОВНИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА УДРУЖЕНОГ РАДА НАСТУПАЈУЋЕ ПРАЗНИКЕ

22. НОВЕМБАР — ДАН ОСЛОБОЂЕЊА НАШЕ ОПШТИНЕ

и

29. НОВЕМБАР — ДАН СФР ЈУГОСЛАВИЈЕ

СА НАЈИСКРЕНИЈИМ ЖЕЉАМА ДА И У БУДУЋЕМ РАДУ ПОСТИЖУ СВЕ ВЕЋЕ УСПЈЕХЕ И СЛАВЉА ОСЛОВОДИЛАЧКЕ БОРБЕ ДОЧЕКАЈУ И ПРОСЛАВЉАЈУ СА НОВИМ РАДНИМ ПОБЈЕДАМА

СВИМ РАДНИЦИМА, РАДНИМ КОЛЕКТИВИМА, ГРАЂАНИМА И ДРУШТВЕНО-ПОЛИТИЧКИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА ЧЕСТИТАМО НАЈСРДАЧНИЈЕ ВЕЛИЧАНСТВЕНЕ ПРАЗНИКЕ БОРБЕ И РЕВОЛУЦИЈЕ

22. НОВЕМБАР — ДАН ОСЛОБОЂЕЊЕ НАШЕ ОПШТИНЕ

и

29. НОВЕМБАР — 35. РОЂЕНДАН НАШЕ ДОМОВИНЕ

СА ЖЕЉАМА ЗА ДАЉИ ПРОЦВАТ НАШЕ САМОУПРАВНЕ СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

КОЛЕКТИВ ООУР „ПАЛАС“ — ПЕТРОВАЦ НА МОРУ

КОЛЕКТИВ ДОМА ОДМORA „БУДВА“ СА ОДМАРАЛИШТИМА „БУДВА“, „ПАРК“ и „ПЕТКО МИЉЕВИЋ“

ПРОСЛАВЉАУВИ 35. РОЂЕНДАН СФР ЈУГОСЛАВИЈЕ ЧЕСТИТАМО ОД СВЕГ СРЦА СВИМ КОЛЕКТИВИМА, РАДНИМ ЉУДИМА, ГРАЂАНИМА, ПОСЛОВНИМ ПРИЈАТЕЉИМА, ДРУШТВЕНО-ПОЛИТИЧКИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА СВИЈЕТЛЕ ПРАЗНИКЕ

22. НОВЕМБАР — ДАН ОСЛОБОЂЕЊА ОПШТИНЕ БУДВА
и
29. НОВЕМБАР — РОЂЕНДАН НАШЕ ДОМОВИНЕ

УЗ НАЈЉЕПШЕ ЖЕЉЕ ДА ТИМ СЛАВЉИМА ПРИДРЖАЈУЈУ ПРАЗНИКЕ НОВИХ РАДНИХ ПОБЈЕДА

КОЛЕКТИВ ООУР „ЈАДРАНТУРИСТ“ — БУДВА

ЧЕСТИТАМО ОД СВЕГ СРЦА ВЕЛИКЕ ПРАЗНИКЕ НАШЕ РЕВОЛУЦИОНАРНЕ БОРБЕ

22. НОВЕМБАР — ДАН ОСЛОБОЂЕЊА ОПШТИНЕ БУДВА

и

29. НОВЕМБАР — 35. РОЂЕНДАН НАШЕ ДОМОВИНЕ

СВИМ НАШИМ ТРУДБЕНИЦИМА, ГРАЂАНИМА, ДРУШТВЕНО - ПОЛИТИЧКИМ И ОСНОВНИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА УДРУЖЕНОГ РАДА СА ЖЕЉАМА ДА У БУДУЋЕМ РАДУ ПОСТИЖУ СВЕ ЗНАЧАЈНИЈЕ УСПЛЕХЕ НА СВИМ ПОДРУЧЈИМА ДЈЕЛАТНОСТИ И СТВАРАЛАШТВА

КОЛЕКТИВ ЦЕНТРА ЗА ПРОТИВПОЖАРНУ ЗАШТИТУ — БУДВА

НАЈСРДАЧНИЈЕ ЧЕСТИТА, ПРОСЛАВЉАУВИ 35. РОЂЕНДАН НАШЕ СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ ДОМОВИНЕ, ВЕЛИКЕ ПРАЗНИКЕ БОРБЕ ЗА СЛОВОДУ И СРЕЋНИЈИ ЖИВОТ

22. НОВЕМБАР — ДАН ОСЛОБОЂЕЊА ОПШТИНЕ БУДВА
и
29. НОВЕМБАР — ДАН РЕПУБЛИКЕ

СВИМ НАШИМ ГРАЂАНИМА, РАДНИМ ЉУДИМА, ДРУШТВЕНО - ПОЛИТИЧКИМ И ОСНОВНИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА УДРУЖЕНОГ РАДА, УЗ НАЈЉЕПШЕ ЖЕЉЕ ДА И У БУДУЋЕМ РАДУ ПОСТИЖУ СВЕ ВЕЋЕ УСПЛЕХЕ У ИЗГРАДЊИ САМОУПРАВНЕ СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Ватрогасци су стигли у прави час

У ГОДИНИ КАДА ПРОСЛАВЉАМО 35. ГОДИШЊИЦУ СФР ЈУГОСЛАВИЈЕ, ОД СВЕГ СРЦА ЧЕСТИТАМО СВИЈЕТЛЕ ПРАЗНИКЕ БОРБЕ ЗА СЛОБОДУ

22. ДЕЦЕМБАР — ДАН ОСЛОБОЂЕЊА ОПШТИНЕ БУДВА

и

29. НОВЕМБАР — РОЂЕНДАН НАШЕ СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ ДОМОВИНЕ

СВИМ НАШИМ ТРУДБЕНИЦИМА, ДРУШТВЕНО-ПОЛИТИЧКИМ И ОСНОВНИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА УДРУЖЕНОГ РАДА СА НАЈЉЕПШИМ ЖЕЉАМА ДА У БУДУЋЕМ РАДУ ПОСТИЖУ СВЕ ЗНАЧАЈНИЈЕ УСПЈЕХЕ НА СВИМ ПОЉИМА СТВАРАЛАШТВА

КОЛЕКТИВ ОДМАРАЛИШТА „13. МАЈ“ БЕЧИЋИ

РАДНИ КОЛЕКТИВ АГЕНЦИЈЕ „АТЛАС“

ОД СВЕГ СРЦА ЧЕСТИТАМО СВИЈЕТЛЕ ПРАЗНИКЕ БОРБЕ ЗА СЛОБОДУ

22. НОВЕМБАР — ДАН ОСЛОБОЂЕЊА ОПШТИНЕ БУДВА

и

29. НОВЕМБАР — 35. РОЂЕНДАН СФР ЈУГОСЛАВИЈЕ

СВИМ СВОЈИМ ПОСЛОВНИМ ПРИЈАТЕЉИМА РАДНИМ ЉУДИМА И ГРАЂАНИМА ОПШТИНЕ БУДВА, КАО И ДРУШТВЕНО-ПОЛИТИЧКИМ И ОСНОВНИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА УДРУЖЕНОГ РАДА УЗ НАЈЉЕПШЕ ЖЕЉЕ ДА ИХ ДОЧЕКАЈУ И ПРОСЛАВЕ СА СТВАРАЛАЧКИМ ЕЛАНОМ И УЗ НОВЕ РАДНЕ ПОБЈЕДЕ

СВИМ НАШИМ КОЛЕКТИВИМА, РАДНИМ ЉУДИМА, ПОСЛОВНИМ ПРИЈАТЕЉИМА И ДРУШТВЕНО-ПОЛИТИЧКИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА НАЈСРДАЧНИЈЕ ЧЕСТИТАМО НАСТУПАЈУЋЕ ПРАЗНИКЕ РЕВОЛУЦИОНАРНЕ БОРБЕ ЗА СЛОБОДУ И ЈЕПШИ ЖИВОТ

22. НОВЕМБАР — ДАН ОСЛОБОЂЕЊА ОПШТИНЕ БУДВА

и

29. НОВЕМБАР — 35. РОЂЕНДАН СФР ЈУГОСЛАВИЈЕ

УЗ НАЈИСКРЕНИЈЕ ЖЕЉЕ ДА СЛАВЉИМА ПОБЈЕДОНОСНЕ БОРБЕ ЗА СЛОБОДУ И ЧОВЈЕКА ДОСТОЈНИЈИ ЖИВОТ ПРИДРУЖУЈУ СВЕ ВЕЋЕ ПРАЗНИКЕ НОВИХ РАДНИХ ПОБЈЕДА У БОРБИ ЗА САМОУПРАВИ СОЦИЈАЛИЗАМ И СРЕЋНУ БУДУЋНОСТ НАРОДА

КОЛЕКТИВ АГЕНЦИЈЕ „КОМПАС“

ВЕЛИКЕ ПРАЗНИКЕ РЕВОЛУЦИОНАРНЕ БОРБЕ

22. НОВЕМБАР — ДАН ОСЛОБОЂЕЊА ОПШТИНЕ БУДВА

и

29. НОВЕМБАР — 35. РОЂЕНДАН НАШЕ РЕПУБЛИКЕ

НАЈСРДАЧНИЈЕ ЧЕСТИТАМО СВИМ РАДНИМ КОЛЕКТИВИМА, НАШИМ ТРУДБЕНИЦИМА, ПОСЛОВНИМ ПРИЈАТЕЉИМА, ГРАЂАНИМА, ДРУШТВЕНО-ПОЛИТИЧКИМ И ОСНОВНИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА УДРУЖЕНОГ РАДА СА НАЈИСКРЕНИЈИМ ЖЕЉАМА ДА У БУДУЋЕМ РАДУ ПОСТИЖУ СВЕ ЗНАЧАЈНИЈЕ УСПЈЕХЕ

ЦЕНТРОПРОМ — БУДВА

КОЛЕКТИВ „ЈУГОПЕТРОЛА“ — КОТОР

ОД СВЕГ СРЦА ЧЕСТИТА СВИМ РАДНИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА, НАШИМ ТРУДБЕНИЦИМА И ГРАЂАНИМА, ДРУШТВЕНО-ПОЛИТИЧКИМ И ОСНОВНИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА УДРУЖЕНОГ РАДА НАСТУПАЈУЋЕ ПРАЗНИКЕ НАШЕ РЕВОЛУЦИОНАРНЕ БОРБЕ

22. НОВЕМБАР — ДАН ОСЛОБОЂЕЊА ОПШТИНЕ БУДВА

и

29. НОВЕМБАР — 35. РОЂЕНДАН СФР ЈУГОСЛАВИЈЕ

УЗ НАЈЉЕПШЕ ЖЕЉЕ ДА ПРАЗНИЦИМА РЕВОЛУЦИОНАРНЕ БОРБЕ ПРИДРУЖУЈУ СЛАВЉА НОВИХ РАДНИХ ПОБЈЕДА У ИЗГРАДЊИ НАШЕ СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ САМОУПРАВНЕ ДОМОВИНЕ

НАЈСРДАЧНИЈЕ ЧЕСТИТАМО СВИМ НАШИМ ГРАЂАНИМА, ПОСЛОВНИМ ПРИЈАТЕЉИМА, ДРУШТВЕНО-ПОЛИТИЧКИМ И ОСНОВНИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА УДРУЖЕНОГ РАДА ВЕЛИЧАНСТВЕНЕ ПРАЗНИКЕ ОСЛОБОДИЛАЧКЕ БОРБЕ

22. НОВЕМБАР — ДАН ОСЛОБОЂЕЊА НАШЕ ОПШТИНЕ

и

29. НОВЕМБАР — 35. РОЂЕНДАН СФР ЈУГОСЛАВИЈЕ

УЗ НАЈИСКРЕНИЈЕ ЖЕЉЕ ДА И У БУДУЋЕМ РАДУ ПОСТИЖУ СВЕ ВЕЋЕ РАДНЕ ПОБЈЕДЕ НА СВИМ ПОЉИМА СТВАРАЛАШТВА

ТУРИСТИЧКИ САВЕЗ ОПШТИНЕ БУДВА СА ТУРИСТИЧКИМ ДРУШТВИМА У БУДВИ, БЕЧИЋИМА, СВЕТОМ СТЕФАНОУ И ПЕТРОВЦУ

У ГОДИНИ КАДА ПРОСЛАВЉАМО 35. РОЂЕНДАН НАШЕ СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ САМОУПРАВНЕ ДОМОВИНЕ

КОЛЕКТИВ „ЗЕТА ФИЛМА“

— ПРЕДУЗЕЋА ЗА ПРОМЕТ И ПРОИЗВОДЊУ ФИЛМОВА —

НАЈСРДАЧНИЈЕ ЧЕСТИТА СВИМ НАШИМ ГРАЂАНИМА, ДРУШТВЕНО-ПОЛИТИЧКИМ И ОСНОВНИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА УДРУЖЕНОГ РАДА ВЕЛИЧАНСТВЕНЕ ПРАЗНИКЕ НАШЕ РЕВОЛУЦИОНАРНЕ БОРБЕ

22. НОВЕМБАР — ДАН ОСЛОБОЂЕЊА ОПШТИНЕ БУДВА

и

29. НОВЕМБАР — ДАН СФР ЈУГОСЛАВИЈЕ

СА НАЈИСКРЕНИЈИМ ЖЕЉАМА ДА У БУДУЋЕМ РАДУ ПОСТИЖУ СВЕ ЗНАЧАЈНИЈЕ РЕЗУЛТАТЕ НА СВИМ ПОЉИМА ДЈЕЛАТНОСТИ И СТВАРАЛАШТВА

БОКЕЉСКА БАНКА — КОТОР обавља све банкарске послове: прима улоге на штедњу, отвара текуће и жиро рачуне, одобрава потрошачке кредите власници штедних књижица уживају разне погодности за добијање кредита штедите код југословенске инвестиционе банке!

Најсрдачније честитамо својим пословним пријатељима, радним људима и грађанима, нашим штедиштама, друштвено-политичким и организацијама удруженог рада наступајуће празнике слободе

22. НОВЕМБАР — ДАН ОСЛОБОЂЕЊА ОПШТИНЕ БУДВА
и

29. НОВЕМБАР — 35. РОЂЕНДАН СФР ЈУГОСЛАВИЈЕ

Колектив бокељске банке Котор, екс-позитура Будва

ПРИМОРСКА БАНКА — БАР ПОСЛОВНИЦА — БУДВА

Обавља послове кредитирања привреде и становништва, динарске и девизне штедње, девизних и жиро рачуна, исплате личних доходака преко штедних књижица. Сви послови обављају се радним даном у двије смјене преко цијеле године

Прослављајући 35. рођендан СФР Југославије, честитамо свим комитетима, штедиштама, пословним пријатељима, друштвено-политичким и основним организацијама удруженог рада, као и свим нашим грађанима свијетле прашнике

22. НОВЕМБАР — ДАН ОСЛОБОЂЕЊА ОПШТИНЕ БУДВА

и

29. НОВЕМБАР — 35. РОЂЕНДАН СФР ЈУГОСЛАВИЈЕ

и желимо им нове успјехе у изградњи наше самоуправне социјалистичке домовине

КОЛЕКТИВ КОМУНАЛНО — СТАМБЕНОГ ПРЕДУЗЕЋА

- ООУР ЗА ИЗГРАДЊУ И ОДРЖАВАЊЕ СТАНОВА
- ООУР ВОДОВОД И КАНАЛИЗАЦИЈА
- ООУР КОМУНАЛНЕ СЛУЖБЕ
- БИРО ЗА УРБАНИЗАМ И ПРОЈЕКТОВАЊЕ
- РАДНА ЗАЈЕДНИЦА ЗАЈЕДНИЧКЕ СЛУЖБЕ

Најсрдачније честитамо велике празнике ослободилачке борбе и народне револуције

22. НОВЕМБАР — ДАН ОСЛОБОЂЕЊА НАШЕ ОПШТИНЕ

и

29. НОВЕМБАР — 35. РОЂЕНДАН СФР ЈУГОСЛАВИЈЕ

уз најљепше жеље да и у будућем раду постижу значајне резултате у социјалистичкој изградњи наше домовине

СПОРТ

Промјенљиви резултати

„Могрен“ и „Петровац“ остварују промјенљиве резултате у Црногорској лиги. И једни и други губе бодове на домаћем терену, а ријетко када обрадују враћајући се са гостовања. Након десет одиграних кола овеје сени Петровчани су на једанаестом мјесту са осам освојених бодова, док су Будвани дванаести са бодом мањим. И једни и други веома често мијењају састав екипе, у првом реду због тога што су честе казне играча због испада и неспорског понашања. Но, и судије су драстично оштетиле ове двеје екипе кажњавањем Ратковића из „Петроваца“ и Божковића из „Могрена“.

Петровчани су били нешто успјешнији као домаћини, остварили су три побједе и један неријешен резултат, док су пет пута поражени. Будвани су, пак, изгубили три пута пред својом публиком и то од „Улциња“, „Рудара“, „Текстила“. А по бијеђене су далеко боље екипе: бивши друголигаш „Ловћен“ и „Зета“. Све то говори о промјенљивој форми фудбалера, неуједначеном залагању, несистематском раду, о чему треба озбиљно да поразмисле у струјним штабовима обије екипе.

Најинтересантнији сусрет био је у десетом колу када су се сastали „Могрен“ и „Петровац“. Будвани су послиje више узастопних пора за заиграли изванредно и славили су уједиљиву побјedu od 5:0. У игри која ће се памтити нанијет је најтежи пораз вјечитом ривалу, што наговјештава боље дане за будванске фудбалере.

ДОБРИ РЕЗУЛТАТИ ОД ВОЈКАША

Оdbojкаши „Авале“ постижу изванредне резултате у Црногорској лиги. Пред својом публиком побјеђују уједиљivo, чак и фаворите и за сада се налазе у самом врху првенstvene табеле. За новић, Степић, Рабреновић, Фабрис, Светлица, Маровић, Брајак, Стругар, Дејановић, Радоловић и Јановић играју атрактивно и ефикасно, и обећавају да ће овај спорт постати један од најпопуларнијих у нашој комуни.

КУТАК ЗА РАЗОНОДУ

НИЈЕ ПОГОДИО

Млади љекар затекао Роберта Коха пред једним лонцем.

— Погодите — упита чувени бактериолог свога госта — шта је у овом лонцу?

Љекар поче да погађа:

- Стрептококе.
- Не!
- Страфилококе.
- Не!
- Спирохете.
- Не... кобасице, пријатељу, изврсне кобасице за ужину.

СПОРТСКИ ЦЕНТАР У ПЕТРОВЦУ

Петровац ће ускоро добити спортски центар. Тако ће многоbrojni domaći и strani туристи који овде стижу tokom ljeta imati gdje da zaigraju tenis, odbojkiju, mali fudbal i da uprajnjavaju druge vidove sportske rekreacije, a mladi Petrovčani će imati objekte na kojima će se takmiciti u raznim sportskim disciplinama, kojih do sada nije bilo.

Sportski centar je lociran u podnožju Malog brda, u blizini хотела „Rivijera“. Već je počela izgradnja fudbalskog igrališta, a potom će se priesti iz gradnji i ostalih sportskih objekata. Delegat Sкупštine opštine učestvovali su u 21.000 kvadratnih metara zemljišta na tračno korisnje Mjesnoj zajednici u Petrovcu za potrebe sportskog centra. U Petrovcu je počrenuta široka akcija kako bi se prikupila потребna sredstva za izgradnju sportskog centra. Очekuje se da radne organizacije sa ovog područja podrže akciju i svojim priklizima omoguće realizovanje ovog projekta.

ПРВЕНСТВО РЕПУБЛИКЕ У КАРАТЕУ

U Petrovcu je održano prvenstvo Crne Gore u karateu u klasi pionira. Učestvovalo je 50 takmичара iz šest ekipa: „Budućnost“ I II, i „Techničar“ iz Titograda, „Mladost“, iz Danilovgrada, „Risan“ i ekipa Petrovca. U ekipnom pласmanu naјbolji su bili domaćini koji su osvojili 20 bodova, drugo mjesto priplalo je prvoj ekipi „Budućnosti“ koja je osvojila 19,4, a treće drugoj ekipi „Budućnosti“ koja je osvojila 17,5 poena.

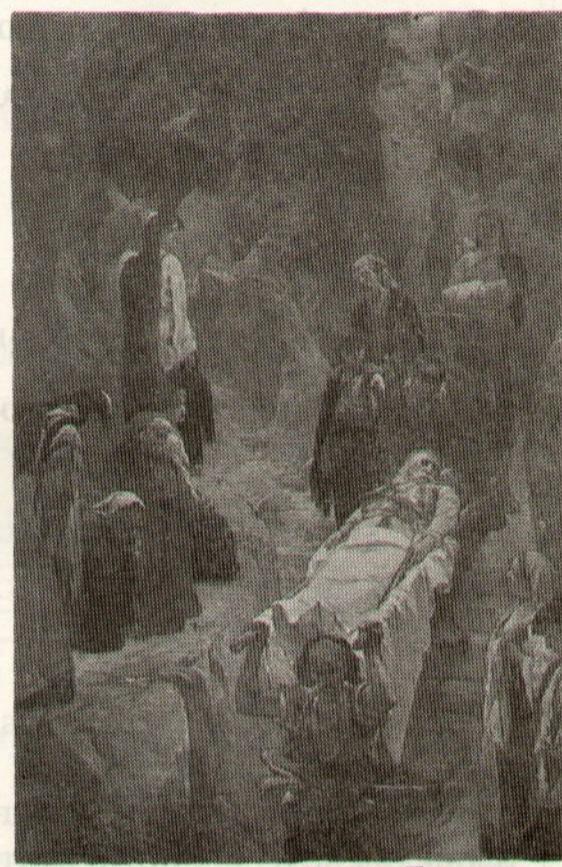
U pojeđinacnoj konkurenčiji naјbolji je bio Polovović iz ekipa „Techničara“ drugi je Drašković iz Petrovca, a treći Babashić iz „Budućnosti“.

Prvoplasciranim ekipama i pojedinicima Karate — sa vez Crne Gore dodijelio je zlatne, srebrne i bronczane medalje, a organizator takmičenja Karate — klub „Petrovac“ pobedničkoj ekipi dodijelio je pehar, a naјboljima u pojeđinacnoj konkurenčiji prigodne poklonke.

ИЗ НАШЕ ПРОШЛОСТИ

И посљедњи ће бити Црна Гора

Навршило се 120 година од познате битке на Граховцу чији је биланс био седам хиљада мртвих и рањених Турака и 2000 мртвих и рањених Црногорца. На самом Граховцу остала су 4392 турска леша, а од Граховца до Клобука, на простору од око шест километара, избројано их је још 1800... Заробљено је осам топова, 6000 пушака, 1000 сандука муниције, 200 скупоцijених сабала, мноштво ханџара и леденица, 200 барјака, 2000 шатора и 2000 коња... Сјећању на ту славну битку, преко које је дошло до „европског фермана за државу Црну Гору“, посвећујемо следеће редове.

Јарослав Чемак: Рањени Црногорци

Eнергија, гвоздена војла и програм, књаз Данило није само грађио mostove, зидио бистијерне и отварао школе, већ прије свега, настојао да прошири границе Црне Горе. „Сав од овога свијета“, горд и непопустљив, он је француској царици, жени Наполеона Трећег, која је тражила да дође у пратњу турског амбасадора, одговорио да он „с Турчином нема никаквог посла“. Такав одговор импоновао је женама француског императора, па га је самог примила и испратила као владара земље којој ће Француска гарантовати самосталност. А на Париском конгресу, 1856. године, књаз Данило се обратио предсједајућем, грофу Валевском... „Ујеравам вас да моја земља никад у својој историји није признавала султана нову власт... Инсистирам да се Црној Гори прикључе Херцеговина и друге области којима су владали моји преци!“

Taj zahtjev, као и toliki drugi, остао је без одјекa. Umjesto da prestanu, учестали su su zulumi nad rajom, a ka graničama malene Crne Gore.

re, ко зна по који пут, кре- нуле су чете Анадолаца и башбозука. Из забјегова у Херцеговину књазу Данилу су писали „Помози, свијетли гospodare!... Не бојмо се па да је то хиљада душмана! Прије би се Русија узела па наше отачество...“

Црногорцима бješe dogorjelo do nokata. Довољан је био један поклич, па да сва земља, као један човјек, устане на оружје. Taj poklich се убрзо проломио: „Црногорци, узмите барјаке!... Наредите сваки својој жени, која nehe donijeti taјin за њим, да nehe већ бити његова жена... Који би се нашао да nehe krenuti na војску тaj se više nehe zavati Црногорци, niti nositi oružje meju Црногорцима!... Borimemo se do posljednjega, pa kad ostanе i taj posljednji, on ћe biti Crna Gora, dok mu zadnja kap krvи ne isteče!...“

Ne dugo poslije ovog proglasa, 28. aprila 1858. године, двије војске стајале су на Грахову једна prema drugoj. Snage су биле nejednake. Prema 6000 nizama, 2000 башбозука и 500 turskih konjanika bilo је око pet

хиљада Црногорца. Турци су имали deset topova, Црногорци свега један. Црногорске пушке биле су кременаче, а турске — модерније — капсулате.

Bitka је почела 29. aprila oko osam sati izjutra i neznačenom жестинom traјала до duboko u noć. Исход се није знао ni слједећег дана, kada су са разбојништva скupljani mrtvi i rađeni i vršene pripreme za odlučujuću bitku koja је почела 1. маја. Kada се od пушчаних i topovskih plutona na Grahovo спустила tama, Црногорци су са лitiца rušile камењe на турску vojsku. Pobjednici Кrima почeli су да бацају барјake i oružje. Spotačali су се o лazine mrtvih i rađenih, бježali главom bez obzira, остављајући на разбојнишtu mrtvog Kadri-pašu. Ali, и пола Crne Gore zavilo сe u crno. Izginulo јe и rađeno oko 2000 њених ratnika. Iznenadeno Европa се pitala који се то народ držnuo да samovoљno miđe na međunarodne granice i prava?

A taj narod јe, одmah poslije boja, uprkos proglašenju opštite žalosti za naјodabraniјim svojim sinovima, igrao kolou na Цетињу i под мецima испршиванom grahovackom zaставom — onom koju је, kupaјући јe сузамa, zlatom i svilom vezla knjeginja Darinka — slavio veliku pobjedu.

Moralni uspjeh pobjede na Grahovcu био је веома велики и о њој се одmah сазнало и dalекo van graniča Crne Gore. Naјznačajnije, svakako, било је то што је, по завршеним преговорима i разgovorima Европске комисије, Crna Gora dobila cijelo Grahovo, Жупу, Никшићe Rudine, Tušinu, Lipovo i Dodole, dok su Banjani, Drobjači, Kuchi i Vasojevići podiđejeni po pola i што је Crna Gora призната за независну državu.

МИШЉЕЊЕ ЈЕ ТЕМЕЉ СВЕГА

ХАЛИФАКС: Они који сматрају да се новицем може све постићи могу бити и осумњичени да би за новац учили или све.

МАРКО АУРЕЛИЈЕ: Мишљење је — темељ свега!

ГЕТЕ: Желиш ли владати јавним mišljenjem, vlađaj njime djelima, a ne заповijestima i zabranama!

ТАЉЕРАН: Не замјерам људима ако се не слажу с мојим mišljenjem, али им не опрштам ако се не слажу са својим.

ЖАН ПОЛ САРТР: Насиље је од користи само онима који немају шта да izgubе.

ПОСЉЕДЊИ ПУТ

— И да знаш — жали се пријатељ пријатељу посљедњи put kada се moja жена u нечemu složila sa mном bilo је to pred matičarom. И онај рекла: „да“.

МАЛО НЕЗГОДНО

— Да ли и мој муж може да присуствује порођају? — пита породиљa љекара.

— Да — одговори овај. — Сматрам да том догађају треба да присуствује и отац djeteta.

— To bi bilo malo nezgodno — рече mlada жена — on и moj муж ne trpe se bash mnogo!